

Zavezniško vojaško sodišče sodi protifašiste

Po dolgih letih dosledne borbe proti fašizmu so obsojeni: Jaksetich na 18 mesecev, Gorjup na 18 mesecev in Pahor na 12 mesecev zapora

Iz »Primorskega dnevnika« z dne 2. avgusta prinašamo dobesedno sleden članek pod gornjim naslovom. Izrečena je bila prva večja obsodba zavezniškega vojaškega sodišča.

Proti komu?

Mar proti fašistom, ki so z Mussolinijem kričali, da je vojna proti Angliji in ostalim zaveznikom ob strani Hitlerjeve Nemčije sveta dolžnost vsakega poštenega Italijana! Proti fašistom, ki jih je ljudstvo kot gnusne vojne zločince v dnevih ljudske svobode samo odstranilo iz položajev, ki so jim dajali vsa možna zločina protiljudskega delovanja v zadoščenju svojih izrazito zločinskih narav! Proti fašistom, proti katerim so zavezniki v Teheranu jasno izrekli svoje stališče?

Ne! Zdi se, da za te danes v Trstu ni sodišč. Ti fašisti na svojih starih položajih danes jasno vpeljujejo svoje stare metode. Ne proti tem, proti najvidnejšim protifašističnim borcec

je bila izrečena obsodba. Proti onim, ki jih je radio London pozival v boj proti fašizmu. S to sodbo so fašisti zadovoljni. Oni prav dobro vedo, kdo so večrajšji obsojeni. Oni prav dobro vedo, kdo je Jurij Jaksetich, ki je bil obsojen na 18 mesecev zapora zato, ker je bil vse svoje življenje odločen borec za pošteno stvar delovnih množic in ker je imel pri sebi revolver, spomin nekega drugega tovariša, ki je padel za svobodo. Fašisti so s tako sodbo zadovoljni, ker se zavedajo, da se jim za to dobo ni treba bati fašizma tako nevarnega nasprotnika. Ob vsaki taki obsodbi si bodo fašisti od zadovoljstva meli roke.

Do zadovoljenja in pomirjenja širokih protifašističnih ljudskih množic to ne bo privedlo. Kako naj ljudske množice, ki so v vojaški zmagi zavezniškega orožja videle jamstvo, da bo fašizem res uničen do svojih korenin, potem še verjamejo v iskrenost nestetih izjav in plakatov, ki govore o čiščenju fašistov?

Tako je potekala razprava proti Jaksetichu

Proces proti Juriju Jaksetichu se je začel včeraj ob 10. uri pred zavezniškim vojaškim sodiščem. Predsedoval je angleški major German Jaksetichovo zadržanje je bilo dostojanstveno. Na vprašanje, ali prizna krivdo — obtožujejo ga nedovoljenega nošenja orožja — je Jaksetich odgovoril, da ne. Sledilo je zasliševanje raznih obtoževalnih prič. Neki policijski major in neki policist sta pripovedovala o preiskavi. Zagovornik dr. Braun jima je postavil vprašanje: »Ali ste imeli ukaz, razbiti vrata in postaviti obtoženca ob zid ter mu odnesti denar?« Priča: »Ne.«

Zagovornik: »Toda vi veste, da se je to in tudi drugo zgodilo v stanovanju?«

Priča: »Izvršili smo dolžnost na čim boljši način.«

Besedo ima nato tov. Jaksetich, ki je z mirnim in jasnim glasom govoril o svoji borbi proti fašizmu in za svobodo. Leta 1945. se je vrnil iz konfinacije »Ventotene« ter se posvetil delu za Komunistično partijo v Trstu in Trzinu. V maju preteklega leta je šel med partizane in je bil politični komisar v brigadi Garibaldi »Trieste«. Ko se je ta brigada pridružila Titovi vojski, je odptoval v Slovenijo kot poročevalec za italijanske enote pri glavnem poveljstvu. Med drugim se je bavil tudi z zbiranjem osebnih dokumentov in drugih predmetov, ki so bili last padlih Garibaldircev. Samokres, ki so ga pri njem dobili, je last padlega Garibaldirca Pavla Bressana.

Ko je v Trstu zavezniška vojska nadomestila Jugoslovansko vojsko, je Jaksetich izročil svoje osebno orožje, na svojem domu pa je spravil zabojček, v katerem je bila omenjena pištola in razni dokumenti in predmeti padlih borec. Vse to je mislil pokloniti partizanski zvezi, čim bi se ta osnovala. Jaksetich je še dodal: »Kako si je sploh mogoče misliti, da bi človek, ki se je 20 let boril proti fašizmu, imel sedaj, ko smo dosegli zmago nad skup-

nim sovražnikom, namen postaviti se proti tistim zaveznikom, ki so se z nami borili za isto stvar?« Jaksetich pravi dalje, da že sama preiskava na njegovem stanovanju predvideva nekak sum protizavezniške zarote.

Priča podpolkovnik Street, ki je bil zaslišan, je izjavil, da pozna Jakseticha od 12. junija. Spoznal ga je kot odkritega in doslednega protifašista. Jaksetich da je vedno odkrito povedal svoje mnenje. Iz njegovih besed pa ni nikoli zvenelo kaj takega, ki bi značilo, da ima on v mislih katero koli dejanje proti zaveznikom.

Zagovornik dr. Braun je v zagovoru obravnaval razna juridična vprašanja in zaključil z zahtevo, naj se obtoženec oprosti.

Stavka - odgovor tržaških množic

Ko je tržaško delavstvo v današnjih opoldanskih urah izvedelo, da je bil njegov prvobornilni obsojenec, so vsi naenkrat v množično zapustili tovarne. Kakor yihar je šla po mestu nema zahteva, da je treba odgovoriti na tako krivico. Ze uro kasneje so se po mestu pojavili ciklostilizirani letaki, ki so obeleževali pomen današnjega procesa, ugotovili sravnoto demokracije in antifasizma, razkrinkali nasilje nad borec za svobodo in nad poštenimi protifašisti, krivično zaščitilo fašistične reakcije, naravnost zmagoslavno povratek fašistov na njihova nekdanja mesta, zavračali fašistične provokacije in zahtevali Jakseticha na svobodo.

Stavka se je pričela ponekod že ob 13. uri, v večini tovarn se je pa delo ustavilo v prvih popoldanskih urah. Ob treh popoldne so bile v glavnem zaprte vse trgovine in vsi uradi. Avtobusi, tramvaji so se le še vražali v remize. Le lekarnarje in kioski so ostali odprti. Poslednji uradi so opustili delo okrog štirih. Poleg ostalega delavstva so pričeli stavkati tudi vsi pristaniški delavci. V popoldanskih urah se je zglasila

Kongres JNOF Jugoslavije

JNOF je v najtežjih dnevih naše zgodovine vznikla zaradi skupnih koristi kot politična organizacija borečih se narodov. V vsem času vojne je služila kot mobilizacijsko središče za zbiranje svobodoljubnih in borbenih sil narodov. Danes, ko je vojna končana, ni pomen fronte prav nič manjši, marveč se je nasprotno njen značaj še povečal, kajti baš enotna Osvobodilna fronta bo v povojnih pogojih dajala pobudo in jacula ter utrjevala enotnost in bo tako vodila narode Jugoslavije k nadaljnjim uspehom. Prvi kongres JNOF-a, bo zgodovinsko obeležil značaj Osvobodilne fronte in ji bo dal končno organizacijsko obliko. Istočasno bo kongres s tem, da bo sprejel program in statut JNOF-a Jugoslavije in enotno vodstvo, začrtal pot za bodočnost in bo s tem omogočil izpolnitev vseh političnih nalog naših narodov za naprej. Kongres JNOF Jugoslavije bo še bolj utrdil enotnost delavcev, kmetov in inteligence in bratstva ter enotnost vseh narodov Jugoslavije, ki je bilo skovano med to vojno. In tako bo omogočil lažje in hitreje obvladovanje vseh težkoč pri izgradnji naše domovine. Kongres JNOF pa ima še drug pomen. Danes, ko razbiti ostanki fašistične in protifašistične reakcije pri nas, povezani s

sovražniki resnične demokracije, s sovražniki miru in mednarodne solidarnosti svobodoljubnih narodov, skušajo na vse načine blatiiti demokratsko federativno Jugoslavijo, bodo narodi Jugoslavije z veličastnim kongresom JNOF-a dostojno odgovorili na vse te intrige. Enotnost organizacije, vodstva in programa, enotnost volje vseh narodov Jugoslavije, ki jo bo manifestiral kongres JNOF Jugoslavije, bo dokončno razbila načrte in nade vseh onih, ki delajo na tem, da se vrne staro in da oropajo naše narode drago plačanih demokratskih in nacionalnih pridobitev. Enak ogromen pomen kot ga je imel prvi kongres Osvobodilne fronte slovenskega naroda, zato, ker je tako jasno karakteriziral dosedanja pot OF, odprl nove perspektive, ki bodo še trdnjeje povezovali najširše ljudske množice z Osvobodilno fronto, bo imel kongres JNOF za vse narode Jugoslavije. In ne samo to! Prvi kongres JNOF bo dejansko odjeknil po vsem svetu, kajti prvi kongres JNOF bo na osnovi splošnih načel fronte definiral ideološko-politično platformo, ki ne bo skupna samo vsem pripadnikom in simpatizerjem fronte v Jugoslaviji, ampak bo vsaj v svojih osnovnih načelih kot narodno-frontna ideologija postala vzor ostalim fron-

tržaško ljudstvo je samo pokazalo pot, kako se je treba dosledno boriti proti fašizmu, ko je iz svoje srede postavilo ljudska sodišča in jim popolnoma zaupalo sojenje fašističnih vojnih zločincev. Ta sodišča danes ne smejo delovati, toda če bi smela danes v Trstu in drugih krajih, ne bi pod raznimi krinkami rovarili neovirano fašistični prišepetovalci.

Nad večrajšjo obsodbo so protifašistične tržaške množice razočarane in razburjene. Stavka, ki je izbruhnila čim je bila znana obsodba Jaksetiča, je viden izraz nezadovoljstva protifašističnih množic.

Zadovoljstva ne bo preje, dokler se ljudskim sodiščem spet ne prizna pravice sojenja fašistov. Le tem sodbam bo ljudstvo zaupalo, kajti to bodo, sodbe, ki jih bo izreklo ljudstvo samo, ki si je tako pravico priborilo s svojim doslednim bojem proti fašizmu.

Javni tožilec priznava deloma okoliščine političnega značaja, poudarja pa, da gre vendarle za posest orožja. Ker pa je bil obtoženec zvest borec za skupno zavezniško stvar, zahteva pogojno obsodbo. Poudaril je vnaprej velikodušnost zavezniškega sodišča.

Na žalost pa je bil ta poudarek javnega tožilca neosnovan. Čez deset minut je sodišče izreklo sodbo, ki obsoja Jakseticha na 18 mesecev zapora.

S tem je bil obsojen borec za svobodo, ki je v borbi proti fašistični diktaturi žrtvoval vse svoje življenje. Tako se Jurij Jaksetich, potem ko je dolga leta preživel v fašističnih zaporih, sedaj zopet vrača v zapor po zaslugi zaveznikov samo zato, ker je imel pri sebi spomin nekega drugega našega tovariša, ki je padel za svobodo.

delegacija tržaških protifašističnih organizacij pri guvernerju zasednega ozemlja polkovnika Bowmana. Protestirala je zaradi obsodbe Jaksetiča. Ze pri prvih besedah je je polkovnik prekinil in izjavil, da je vest o sodbi tudi njega iznenadila ter da se zaveda, da bi utegnili izzvati v mestu še hude posledice. Zagotovil je, da bo sam posredoval pri vojaškem sodišču ter prosil delegacijo, naj mu da dva dni časa za odgovor.

V mestu je medtem poslovno življenje zamrlo. Povorka so pa izostale. Le skupine delavcev in nameščencev so se pomikale po ulicah in vneto razpravljale o največjem današnjem dogodku.

Nekaj delavcev je na trgu Ponterosse menilo, da bi prodajalke lahko še prodale sadje, da ne bi segnilo. Pa so se že vese postavile, češ da je manjša izguba celega stola sadja, kakor pa okoliščina, da morajo sedaj plačevati po 15 lir kilogram črnega, racioniranega kruha. Razen tega pa tudi delavcem ni mogoče kupovati sadja po tako visokih cenah.

Zvečer so se okrog 21.30 pojavili novi ciklostilizirani letaki po ulicah. O polnoči se je stavka zaključila.

Slovenski narod, združen v Osvobodilni Fronti, je v teku štirih let svoje neumahljivosti dokazal, da je pripravljen rajši poginiti do zadnjega, kakor postati suženj. TITO.

Zaključek zasedanja plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte

Ljubljana, 2. avgusta.

Na popoldanskem zasedanju plenuma kulturnih delavcev je prvi podal svoj referat minister za Slovenijo Edvard Kocbek, ki je govoril o temi: »Narodno osvobodilna borba in svetovni nazor.« V svojem govoru je poudaril dejstvo, da so se v osvobodilni borbi našli ljudje, ki so si bili nasprotni po svetovnem nazoru in prepričanju, ki jih je pa družila ista vera v človečanske ideale in ista ljubezen do domovine. Ta vera v človečanske ideale je družila tudi naše duševne velikane, največje sinove našega naroda, ki so nam bili vzor tudi v osvobodilni borbi.

Za njim je povzel besedo vseučiliški profesor France Kidrič, ki je govoril o temi: »Znanost v Sovjetski zvezi.« V uvodu je poudarjal, da je imel priliko sestati se z ruskimi znanstveniki že l. 1914, pred prejšnjo svetovno vojno, in zdaj, po končani drugi svetovni vojni. V Sovjetski zvezi razlikujejo med akademijami in univerzami. Akademiki ne predavajo. Univerze služijo predvsem pripravi za srednješolske nastavnice in druge funkcionarje. Vendar je program univerz jako širok. Zahteve, ki se stavijo za slušatelja univerze, so jako velike. Sovjetska zveza kaže zelo veliko zanimanje in veliko skrb za svoje univerze, kakor akademije, ki jih vsestransko podpira. Za časa carizma je bilo delo akademij ovirano zaradi mnogih predpisov, ki so jo utesnjevali. V Sovjetski zvezi se nasprotno znanstveno življenje svobodno razvija. Namesto 47 nekdanjih akademikov jih deluje sedaj 123, 112 dopisnih članov — poleg številnega pomožnega osebja.

Poleg leningrajske in moskovske akademije je beležiti razmah neruskih znanosti, na katere prej ni upal nihče niti pomisliti. Med temi so se ustanovile na primer armenska, uzbekska, gruzinska, litovska in aserbejdžanska akademija. Akademije in univerze pa so stopile iz svojih tesnih mej kljub temu, da hočejo držati in tudi držijo visok nivo znanosti tudi v stik z ljudstvom. L. 1933 se je ustanovila Komisija za izdajanje popularno znanstvene literature.

Veliko skrb posveča Sovjetska zveza znanstvenemu naraščanju. Tistemu, ki kaže talent, ni težko priboriti si štipendijo, ali plačano mesto, ki mu daje možnost, da si zagotovi mesto na univerzi ali akademiji. Akademski aspiranti dobijo mesečne štipendije, da si lahko nabavijo znanstveno literaturo. Kulturni politiki Sovjetske zveze stojijo na stališču, ki v tej obliki ni prodrlo nikjer na svetu, namreč da moraš znanstvenika rešiti vseh skrbi, če hočeš, da se posveti popolnoma znanstvenemu delu. Sovjeti stojijo na stališču, da mora biti tudi kulturno delo primerne plačano. Znanstveni delavci imajo razen plače prednost v

vsem. Tudi v odkazanju stanovanj in živili.

Vrednost znanstvenih del v ZSSR je na evropski višini. Večkrat pa je boljše. Neki inozemec je izjavil, da se v nobenem paleontološkem muzeju še ni toliko naučil, kakor v moskovskem. Kvaliteta akademikov in profesorjev je taka, da je težko reči, komu je treba dati prednost. Pri tem vladajo iskreno tovariški odnosi med profesorji, akademiki in naraščanjem.

Za časa velike domovinske vojne so akademiki vse sile posvetili obrambi svoje domovine. Svetovni prvobornilni Komarov, predsednik akademije v Moskvi, je dejal, da je bil delež v razbitju fašizma največja in najplemenitejša naloga, ki jo je tedaj imela akademija.

L. 1914 je bil pogost tip znanstvenika, ki je bil pripravljen sodelovati s sovražnikom. Ta tip je pozneje popolnoma izginil. Mnogi znanstveniki so v sedanjih domovinskih vojni v izredno hudih pogojih vztrajali v Moskvi in v obleganem Leningradu in z vsa iznajdljivostjo pomagali izpopolnjevati orožje proti okupatorju. Drugi so odšli v Sverlovsk ali Kazan, kjer so nadaljevali delo.

Sovjetska država priznava veličastne zasluge, ki si jih je pridobila akademija in so si jih pridobile univerze v domovinski vojni.

Sovjetski znanstveniki, s katerimi je referent govoril, so mu vsa enoglasno izrazili misel, da mora vsaka kultura rasti organsko iz tal in iz pogojev, ki so predvsem nje lastni. Povedali so mu, da nikakor ni dobro posnemati slepo in brez fantazije.

Po referatu univerzitetnega profesorja tovariša Kidriča je bil odmor, nakar se je razvila debata, ki je na hitro načelna vprašanja popularizacije znanosti, vzgoje v narodnem duhu in smernic nadaljnje delovanja kulturnih delavcev.

Nato je povzel besedo tovariš Boris Kidrič, predsednik Narodne vlade Slovenije, ki je ugotavljal da je bil ta plenum kulturnih delavcev potreben že zato, ker je bilo treba ugotoviti enotnost slovenske kulture in Osvob. fronte. Slovenskih kulturnih delavcev izven Osvobodilne fronte ni in jih ne more biti. Samo narodno osvobodilno gibanje, ki so ga nosile ljudske množice, je bilo kulturno dejanje prvega reda. Potrebno je, da se kulturni delavci izkažejo vredne poizrtvovalnosti in poleta množic. Kmalu bo prišel čas, ko bo treba razpravljati o kulturnih smernicah in takrat bodo seveda poklicani kulturni delavci, da bodo izrekli svojo besedo.

Po daljši pavzi je predsednik IOOF Josip Vidmar predložil resolucijo, ki jo je plenum sprejel in ki smo jo objavili že včeraj. S tem je bil zaključen IV. plenum kulturnih delavcev v OF.

Konferenca v poljedelskem ministrstvu DFJ

Beograd, 2. avg. (Tanjug.) V poljedelskem ministrstvu demokratične federativne Jugoslavije se je vršila konferenca o vprašanju preprečitve širjenja kalifornijskega hrošča. Konferenca so se udeležili predstavniki zveznega poljedelskega ministrstva in zavoda za poljedelsko izobrazbo v Topčideru. Izdelali so naslednje zaključke: 1. Da se zabrani vsak izvoz sadnih mladik in mladih dreves in živih drevesnih delov iz Vojvo-

dine v Bosno, Hercegovino, Crno goro in Makedonijo brez predhodne fitopatološke kontrole. 2. Da se prepreči ustanovam, ki se bavijo z uvozom sadnih plodov iz Vojvodine, da jih ne uvažajo iz Vojvodine, zlasti ne iz Subotice, Sente, Vršca, Bele crkve in Pančeva. 3. Da se pred pričetkom jesenske kampanje za sadje zberejo s terena vsi potrebni podatki, na osnovi katerih bo možno to vprašanje vsestransko razmotriti in izdati dokončno odločbo.

Obnova prometa na progi Brod—Vinkovci—Zagreb

Da bi se čimprej obnovile železniške naprave na delu proge Vinkovci—Brod—Zagreb, je delavnica mostov v Nišu poslala v Hrvaško dve premični telegrafski in signalni delavnici z delavci in potrebnim orodjem. Po obnovi proge Vinkovci—Brod bosta ti delavnici nadaljevali z delom na progi Zagreb—Sušak, ki je zdaj zlasti velikega pomena, ker bo omogočila hitrejšo prevoze UNRRA-jnih pošilk s Sušaka. Poleg tega pa so delavci te delavnice z nadurnim delom izdelali za ljudstvo preko 100 komadov najboljših jeklenih lopat in 600 komadov podkev za vole.

Tvornica cementa v Podsusedu je pričela z delom

Beograd, 3. avg. (Tanjug.) V navzočnosti pomočnika ministra za industrijo in rudarstvo, Bujbna in predstavnikov sindikalnih organizacij, je bila te dni stavljena v pogon tvornica Portland cementa v Podsusedu »Kroacia«. Razen tvornice v Splitu je ta tovarna na področju federalne Hrvaške prva, ki bo mogla oskrbovati deželo s cementom. Proizvodni dalmatinskih tovarn se niso mogli dostavljati v dovoljni količini zaradi prometnih težav.

Vse naročnike

prosimo za čimprejšnje poravnavo naročnine po poslanih položnicah. Uprava.

Skoraj povsod je glasovalo nad 90% volivnih upravičencev. Po tovarnah in podjetjih Beograda je glasovalo 100%, po ulicah 80 do 90% od skupnega števila volivcev. Bile so to prve volitve v Beogradu, ki so bile resnično svobodne in tajne in kjer so volivci pred samimi volitvami javno izbirali kandidate za liste delegatov. Zene so v polni meri uveljavile svojo enakopravnost in niso samo volile, ampak so bile tudi voljene, v vseh celo dekleta šestnajstih let. Volitve za kongres JNOF-a so do kraja razgibale ljudstvo. Konec je bilo političnemu zatijju. Vaški odbori JNOF-a, za katere se je često zdelo, da obstoje samo na papirju, so se pokazali kot živi delci ogromne politične sile, ki jo

v resnici predstavlja JNOF. Z velikim sodelovanjem na volitvah delegatov je ljudstvo dokazalo, da je tudi formalno povezano s fronto, katere resnično ljudskost je pa že od vsega začetka vsaj čutilo. Zato ni čuda, da je mlada žena, z dekletcem v rokah, na volitvah dejala: »Priča sem, da glasujem za to, da bi zavarovala bodočnost svojemu detetu, ker vem, da naša bodoča usoda zavisi od moči fronte.« Najbolj je prebudilo zanimanje ljudstva za volitve prav to, da so bile popolnoma demokratske, res svobodne in tajne. Te volitve predstavljajo novo manifestacijo resnično demokratskega značaja naše nove države. In veliko število volivcev dokazuje vsenarodni značaj JNOF-a.

Lastniki izdajalskega tiska obsojeni

Včeraj dopoldne ob osmi uri se je vršila v poslopju ljubljanskega sodišča razprava pred sodiščem slovenske narodne časti zoper obtožene lastnike tiskarn, ki so izdajali in zalagali tisk okupatorja in domačih izdajalcev, kakor smo že poročali v včerajšnji številki. Sodišču je predsedoval tovariš dr. Janko Lavrič, člani senata pa so bili tovariši Lampič Ciril, Čadež Vilka, Podgornik Ivan in Pavlič Edvard. Obtožene dr. Odarja Alojzija, univerzitetnega profesorja, Košička Jožeta, generalnega ravnatelja Ljudske tiskarne in knjigarne, dr. Klinarja Tomaža, stolnega kanonika in dr. Knificia Franca, duhovnika je uradno zastopal in zagovarjal branilec dr. Lokar Franc, dr. Vrhunca Vinka, Žerjav Boruta in dr. Pečjaka Gregorija, branilec dr. Kaudare Albin, pobegla oziroma odsotna dr. Brezigarja Milka in dr. Pestotnika Pavla branilec dr. Svigelj Anton, ki je prevzel še obrambo dr. Kalana Ernesta, Brezigarja Mirka in inž. Saneina Borisa, pobegle oziroma odsotne dr. Zajca Marjana, dr. Pirkmajera Otmarja in Volka Avgusta branilec dr. Azman Jože, dočim je dr. Stanovnik Ivan zastopal zaradi bolezni odsotnega Zaplotnik Ignacija. Obtoženo je podal javni tožilec Pitako Viljem.

Razprava je trajala vse do 16. ure, ko je predsednik sodišča dr. Lavrič Jan-

ko razglasil sodbo. Vsi obtoženci so bili spoznani za krive, kakor navaja obtožnica in so bili obsojeni:

Dr. Odar Alojzij, Košiček Jože, dr. Brezigar Milko, dr. Pestotnik Pavel in dr. Zajca Marjan zaradi zločinov zoper slovensko narodno čast na deset let težkega prisilnega dela, trajno izgubo časti in zaplembo vsega premoženja;

Tome Valentin in Čadež Anton zaradi zločinov zoper slovensko narodno čast na dve leti odvzema narodne časti in izgubo deleža;

dr. Klinarja Tomaža zaradi zločinov zoper slovensko narodno čast na osem let težkega prisilnega dela, na deset let izgube narodne časti in zaplembo vsega premoženja;

dr. Kalan Ernest zaradi prestopka zoper slovensko narodno čast na pet let lahkega prisilnega dela, na deset let odvzema narodne časti in zaplembo vsega premoženja;

Zaplotnik Ignacij, dr. Pečjak Gregor in dr. Vrhunec Vinko pa so bili oproščeni kazni.

Obenem je bila izrečena celotna zaplemba imovine Ljudske tiskarne in knjigarne, družbe z o. z. v Ljubljani, Zadruga tiskarne z o. z. v Ljubljani, Narodne tiskarne d. d., Neografike, d. z. o. z., knjigarne Tiskovne zadruge d. z. o. z., Salezijanske tiskarne na Rakovniku in Mladinske založbe v Ljubljani.

slovensko narodno čast na tri leta odvzema narodne časti;

dr. Pirkmajer Otmar zaradi zločinov zoper slovensko narodno čast na pet let lahkega prisilnega dela, deset let odvzema narodne časti in zaplembo vsega premoženja;

Volč Avgust zaradi prestopka zoper slovensko narodno čast na pet let odvzema časti in zaplembo vsega premoženja; inž. Sanein Boris zaradi prestopka zoper slovensko narodno čast na dve leti odvzema narodne časti in zaplembo deleža pri knjigarni Tiskovne zadruge;

Span Ivan in dr. Valjavec Josip zaradi prestopka zoper slovensko narodno čast na tri leta lahkega prisilnega dela in šest let odvzema narodne časti;

dr. Knific Franc zaradi prestopka zoper slovensko narodno čast na pet let lahkega prisilnega dela in deset let izgube narodne časti;

Zaplotnik Ignacij, dr. Pečjak Gregor in dr. Vrhunec Vinko pa so bili oproščeni kazni.

Obenem je bila izrečena celotna zaplemba imovine Ljudske tiskarne in knjigarne, družbe z o. z. v Ljubljani, Zadruga tiskarne z o. z. v Ljubljani, Narodne tiskarne d. d., Neografike, d. z. o. z., knjigarne Tiskovne zadruge d. z. o. z., Salezijanske tiskarne na Rakovniku in Mladinske založbe v Ljubljani.

Volilni rezultati na podeželju

Okraj Sv. Lenart

Izid nedeljskih volitev v krajevne NOO v okraju Sv. Lenart je naslednji:

	volilni upravičenci	oddanih glasov	v odstotkih
1. Selce	382	382	100
2. Spodnja Voličina	297	265	82,5
3. Korena	454	443	98,2
4. Rogoznica	106	106	100
5. Jablanec	222	212	95,5
6. Zimica	219	195	89
7. Žikarče	231	229	99,13
8. Gočeva	167	163	97,65
9. Biš	182	175	97,1
10. Gornja Voličina	291	283	97,2
11. Črmljenšak	385	377	98,3

Okraj Slovenska Bistrica

Izid nedeljskih volitev v krajevne NOO v okraju Slov. Bistrica je naslednji:

	volilni upravičenci	oddanih glasov	v odstotkih
1. Zg. Polskava	827	792	98
2. Zg. Loznica	291	277	95,5
3. Sv. Martin na Poh.	493	314	83,3
4. Zg. Bistrica	707	644	91
5. Volčina	287	209	72,83
6. Hinje	461	387	84
7. Šmartno	502	413	82

Volitve zastopnikov za kongres JNOF-a

Beograd, 3. avgusta. (Tanjug.) Za volitve zastopnikov enotne fronte, ki bodo volili delegate za kongres JNOF-a Jugoslavije, je vladalo zelo veliko zanimanje v Prokuplju, v vsem prokupljskem in dobričkem okraju. V okraju Prokuplje je od 15.747 volivcev volilo 11.483 volivcev. V dobričkem okraju pa je od 26.255 volivcev glasovalo 19.062 volivcev, v Prokuplju pa od 3500 volivcev 2045. V Prokuplju so izvolili za predstavnike 60 žena, pa tudi v vsem okraju so bile žene izbrane za predstavnice.

★

Delo mladine s Kosova in Metohije

Beograd, 3. avg. (Tanjug.) Mladina Kosova in Metohije je v tekmovanju med posameznimi okraji dosegla zelo lepe uspehe. Tako je mladina Podujeva pod parolo »Po poti obnove do popolne zma-

★

Sojenje Keserovića, majorja bivše jugoslovanske vojske

Beograd, 2. avg. Včeraj se je vršila pred višjim vojnim sodiščem jugoslovanske armade razprava proti zloglasnemu vodji četniških odredov, proti vrščilu politike ubojev Draže Mihajlovića, proti Dragutinu Keseroviću.

Vodil je vztrajne boje proti partizanskim enotam na področju, na katerem je poveljeval, sodeloval je z okupatorjem in domačimi hlapi, skratka, delal je vse, kar se je dalo, da je škodoval narodno osvobodilnemu boju in se udinjal okupatorju v naši domovini. Trudil se je, da bi izvedel naredbo Draže Mihajlovića iz februarja 1942, da bi izkoreninil vse partizanske elemente. Po nalogu Draže Mihajlovića je Keserović leta 1943 prisilno mobiliziral prebivalstvo in ga odvedel v Sandžak v boj proti partizanom, za časa pete ofenzive okupatorja proti enotam narodno osvobodilne vojske v Crni gori.

Leta 1944 je organiziral v sodelovanju s četniškimi poveljniki in Nemci, Bolgari, Nedičevci in Ljotičevci velike operacije za uničenje partizanskih sil na področju Toplice in Kopaonika. Osebnost je pisal povelja za požiganje in ropanje hiš, za množične uboje. Bežec pred enotami narodno osvobodilne vojske in Rdeče armade jeseni 1944, se je umaknil z Dražo Mihajlovićem v Bosno in sodeloval v bojih proti partizanom. Aprila 1945 se je v sporazumu z Dražo Mihajlovićem vrnil v osvobodeno Srbijo, da bi se boril proti narodno osvobodilni vojski. Ko pa so bile četniške sile uničene na Zeleni gori, je bil pri Drini zajet in izročen narodnim oblastem.

Keserović je bil torej zagrizen sovražnik vsega, kar je pošteno in rodoljubno. Včeraj je pred sodiščem priznal, da se čuti krivega. Kakor tudi drugi obtoženci, se je skušal kriti s poslušnostjo vojaka, češ da je vršil povelja višje politike, ki so prihajala od strani Draže Mihajlovića.

Keserović opisuje sam sodelovanje četnikov z okupatorjem za časa operacij v Toplici in Kopaoniku leta 1944, rekoč:

»Skušal sem se umakniti, toda pritiskale so močne partizanske sile, prišel je Peko Dapčević s svojim korpusom in napadel naše sile, jih popolnoma razgnal in pregnal na levi breg reke Morave. Zanimivo je bilo delo Nemcev v tem trenutku. Nemci so preko svojega odposlanca zahtevali, da bi ostal na drugi strani Morave in pokrenil akcijo, da bi čez noč prešel Toplico in iz boka napadel s svojim mamlim krdelom. Odposlanec in dejal: »Gospod polkovnik, Nemci vas iščejo.« — »Kakšni Nemci? Kaj hočejo?« — »Pravijo, da imajo nalog, da ostanete za Moravo in pokrenete akcijo z Nedičevimi in bolgarskimi četami.« — Odgovoril sem, da nimam tega povelja. Oni so odvrnili: »Mi imamo to povelje. Če vi nimate povelja, ga bomo izterjali iz Beograda.« — »Kako iz Beograda, saj Draže ni v Beogradu, sem odgovoril. Oni pa so odvrnili, da je v Beogradu njegov odposlanec.

Nadalje je Keserović opisoval, zakaj se je umaknil iz Srbije. Ko je po prihodu Rdeče armade vodil boje v Crni gori, se je odločil sporazumno z Dražo, da se vrne v osvobodeno Srbijo.

gljeb raznim težavam, potem ko je zainteresirala narodno oblast za potrebo razsvetljave mest, izkazala polno pomoč pri postavljanju nosilnih drog in napeljevanju vodov električnega toka in se ji je posrečilo, da napelje električno razsvetljavo v pisarne posameznih pristojnih uradov in mladinskih domov.

★

Albanska manjšina v Makedoniji uživa pridobitve svobode

Beograd, 3. avg. (Tanjug.) Iz Tirane poročajo, da je Albanska poročevalska agencija prinesla članek časopisa »Flaka Vlazierimit«, glasila JNOF-a v albanskem jeziku, pod naslovom »Zaključilo se je prvo šolsko leto v albanski šolah v Skoplju. V članku se popisuje, kako sta turška oblast in stari jugoslovanski režimi ogrožali albansko manjšino v Makedoniji, ki je šele sedaj v demokratični federativni Jugoslaviji dobila vse narodnostne pravice.

Bratstvo narodov Vojvodine krepi Titovo Jugoslavijo

Autonomna Vojvodina želi priključitev k federalni Srbiji

Beograd, 1. avgusta. (Tanjug.) Novi Sad, 30. julija so se v Novem Sadu sestali zastopniki okroglih narodnih odborov Vojvodine, da izvolijo nov glavni narodni odbor. Okoli 600 zastopnikov in veliko število gostov je bilo navzočih pri otvoritvi skupščine zastopnikov narodov Vojvodine.

Pred pričetkom skupščine, se je v dvorani pojavil dr. Ivan Ribar, predsednik AVNOJ-a. Skupščino je otvoril dosedanjí predsednik glavnega narodno osvobodilnega odbora Vojvodine, Aleksander Sević. Najprej je pozdravil poslane in goste, v prvi vrsti dr. Ivana Ribarja, predsednika AVNOJ-a, dr. Simišo Stankovića, predsednika Narodne skupščine Srbije, dr. Blagoje Neškovića, predsednika narodne vlade Srbije in generalnega pomočnika Koste Nadža, poveljnika tretje armade. Tajnik glavnega narodno osvobodilnega odbora Vojvodine, Tomo Granfil, je predložil listo delovnega predsedništva. Posebno navdušeno je bil pozdravljen slavni poveljnik 16. vojvodinske divizije polkovnik Marko Peričin-Kamenjar. Predlagana lista je bila sprejeta z navdušenjem. Nato je spregovoril dr. Ivan Ribar, ki je med drugim dejal: »Mladina je v Vojvodini, kakor povsod v Jugoslaviji, edinstvena, ona je nositelj glavnega bremena pri izgradnji domovine. Volitve v Vojvodini so pokazale v prvi vrsti enotnost širokih ljudskih množic. Ta enotnost se ni samo občutila, temveč se je tudi okrepila in afirmirala. Okrepila se je prav tako tudi tesna povezanost kmetov in narodne inteligence, kakor tudi vseh, ki so se odlikovali v borbi za boljše bodočnost domovine in Vojvodine. Dejstvo, ki ga je treba poudariti je bratstvo narodov Vojvodine. To bratstvo je dragoceno in zelo važno za vašo bodočnost, ker bi se brez bratstva in brez razumevanja ter sloge, ne mogli zamisliti močnega in plodovitega dela v Vojvodini. Narodi Vojvodine so pokazali velikost zaupanja naši narodni oblasti, jugoslovanski armadi in njenemu vrhovnemu poveljniku maršalu Titu.« Nato je dr. Ribar poudaril, da se zastopniki narodov Vojvodine niso tu sestali, da ni, kakor se je to dogajalo v stari Jugoslaviji, drug drugega izigravali s strankarskimi trikovi, temveč da zbrani v enotni fronti delajo na izgradnji domovine.

Ob koncu svojega govora je dr. Ribar pozdravil vezavnice Ameriko, Anglijo, posebno pa še Sovjetsko zvezo in njeno Rdečo armado. — Skupščina nadaljuje z delom.

★ ★ ★

V nadaljevanju skupščine odposlanec narodov Vojvodine so po svečanem delu prešli na delovni del.

Ko je član predsedništva Sević otvoril skupščino, je naglasil pomen skupščine in pravice njenih članov, da kot odposlanci vseh narodov Vojvodine sklepajo najvažnejše odloke o bodočnosti narodov Vojvodine.

Sekretar Pokrajinskega odbora JNOF-a Jovan Veselinov-Zarko je v svojem govoru naglasil: »Pravilni nacionalni politiki, politiki bratstva in enotnosti naših narodov se upirajo razni reakcionarni šovinistični elementi. Če pogledamo ves ta odpor, ki ga vodijo proti bratstvu in enotnosti naših narodov v Vojvodini, bomo spoznali, da so to tisti ljudje ki se borijo proti vsemu narodnemu pokretu in novi Jugoslaviji, ki so za ono »staro«. V tem reakcionarnem krogu so protinacionalni elementi vseh narodov Vojvodine. Največje besede v tem reakcionarnem odporu pa ima velkobosnska reakcija. Izrodki hrvaškega, madžarskega in ostalih narodov Vojvodine se trudijo, da ne bi zaostajali za srbsko reakcijo. Vsi ti reakcionarji in nosilci šovinizma imajo svoj izvor v pokretu Draže Mihajlovića, Ante Paveliča in zločinca Horvaja. Pripravljeni pa morajo biti, da bodo nosili vse posledice, ki morejo izvirati iz tega njihovega zadržanja.

Naša narodna oblast, predvsem JNOF, se mora z vsemi silami in sredstvi boriti proti tem reakcionarno-šovinističnim elementom, kar je tudi pogoj za utrjevanje naše narodne oblasti in moralno ter politično jačanje našega naroda. Imamo možnosti, da se upremo vsem reakcionarnim elementom in jih uničimo.

V Vojvodini je mnogo narodnosti, vendar pa sestavljajo največji del prebivalstva Srbi. Ti Srbi so bili skozi mnogo desetletja kulturno povezani s Srbijo in njihova davna želja je bila, da se z njo čim tesneje povežejo. Takšna ureditev vprašanja bodočega položaja Vojvodine ne bo v nobenem primeru niti ovirala niti otežila nacionalnega razvoja vseh narodov, ki žive v Vojvodini. Načelo bratstva in enotnosti, načelo enakopravnosti vseh narodov, ki je vodilo naše nacionalne politike v novi Titovi Jugoslaviji, se bo do popolnosti izjavilo v Vojvodini. Demokratična federativna Jugoslavija ne bi bila to, kar je, če bi ne stremeli za izvajanje teh načel. Srbi v Hrvatski se ne boje, da ne bi njihovi nacionalni interesi bili ogroženi s strani Hrvatov. Hrvati in Srbi so tam popolnoma enakopravni. Isto velja tudi za Hrvate in ostale narode v Vojvodini. Niti en narod ne bo tu užival prednosti na račun drugega naroda.

Meje, kolikor se sploh more govoriti o mejah med Vojvodino in Hrvatsko, bo odredil AVNOJ in konstituantna. V imenu Hrvatov, naseljenih v Vojvodini, so govorili Lajo Jaramazović iz Subotice in Peter Masnić, katoliški duhovnik iz Srema. Ostali govorniki, odposlanci Madžarov, Rusinov, Slovakov, Romanov in Židov so izrazili željo v imenu svojih narodov, naj Vojvodina kot avtonomna oblast preide v sestav federalne Srbije.

Razumevajoč te želje odposlanec narodov Vojvodine, je član delovnega predsedništva Aleksander Sević predlagal, naj skupščina predloži AVNOJ-u odlok o priključitvi avtonomne Vojvodine federalni Srbiji, kar so odposlanci z vzklikanjem sprejeli. Nato je tov. Savić predčital brzojavko, naslovljeno na AVNOJ: »Protifašističnemu svetu narodne osvoboditve Jugoslavije, Beograd. Prva skupščina odposlanec narodov Vojvodine pozdravlja in se strinja z izjavo, ki so jo dali delegati Glavnega narodno osvobodilnega odbora Vojvodine na izrednem zasedanju srbske narodne skupščine o priključitvi avtonomne Vojvodine federalni Srbiji. Zato odposlanci narodov Vojvodine prosijo AVNOJ, da ugodí željam narodov Vojvodine in izda odlok o priključitvi avtonomne pokrajine Vojvodine federalni Srbiji.

Novi Sad, 31. julija 1945.

Skupščina odposlanec narodov Vojvodine.

Nato je predsednik predložil, naj se ta zgodovinski predlog narodov Vojvodine proslavi z vzklikom avtonomni Vojvodini v sestavi federalne Srbije. Odposlanci so dolgo vzklikali temu predlogu, nato je bila prečтана brzojavka, odposlana Narodni vladi Srbije.

Prešli so na naslednjo točko dnevnega reda skupščine: na izvolitev novih delegatov Vojvodine v AVNOJ. Poleg že obstoječih devetih predstavnikov Vojvodine v AVNOJ-u je bilo potrebno izbrati še sedemnajst novih članov. Skupščina je z vzklikanjem sprejela predlog novih odposlanec v AVNOJ. To so Srbi: dr. Milan Petrović, dr. Aleksander Moč, Aleksander Sević in Vasa Stajić; Hrvat:

Novi vodja angleške vojaške vlade na Koroškem

Celovec. Vodja angleške vojaške vlade na Koroškem polkovnik Smith je dne 23. jul. predal vladne pošte svojemu nasledniku polk. H. B. Simsonu ter se vrnil v Anglijo, ker je njegova vojaška služba v armadi končana. Polk. Smith je bil šef angleške vojaške vlade na Koroškem od 10. maja dalje. On kakor njegov naslednik polk. H. B. Simson sta poleti 1943 postala člana angleške vojaške vlade v Sev. Afriki. Polk. Simson je ustanovil prvo vojaško vlado v Italiji in sicer na polotoku Sorrent ter je bil komisar za provinco. Pozneje je postal komisar za provinco Neapel, Benevent in Avellino, kjer je ostal do 31. marca 1945. Od tam je bil premeščen v Gorico, kjer je ustanovil vojaško vlado, kateri je do sedaj načeloval.

Vodja oddelka za šolstvo in vzgojo pri vojaški vladi v Celovcu je stotnik G. V. Richardson, vodja oddelka za promet je major A. R. Hughes. Osební promet na železnicah na Koroškem je bil s 23. julijem zopet vzpostavljen. Vodja oddelka za kmetijstvo in gozdarstvo pri vojaški vladi v Celovcu je major V. Guy.

Celovec. Na Koroškem so bili v juliju aretirani 3 vodilni nacisti in sicer SA Brigadeführer Arnold Glasow, kateri je v marcu 1944 bil s posebno vojaško formacijo poslan iz Celovca proti jugosl. partizanom in je poveljeval 97. SA brigadi planincev v Celovcu; nadalje HJ Bannführer Oskar Huber iz Trga na Koroškem, kateri je bil že kot ilegalec član nacistične stranke. Od oktobra 1942 do maja 1943 je bil kot Bannführer hitlerjanske mladine v Kamniku. Arnold Glasow je bil preobleden kot poljski delavec. Tretji aretirani nacist je bil zloglasni Gustav Haetaba iz Celovca, kateri je pripadal nacistični stranki kot ilegalec že od l. 1932 dalje in je bil član avstrijske legije. Vsi trije aretirani nacisti imajo na vesti nebroj zločinov, ki so jih izvršili na slovenskem ozemlju. Zato je zahteva po izročitvi teh zločincev s strani Jugoslovije nujna.

Velik neuspeh mednarodne reakcije

Izid parlamentarnih volitev v Angliji lahko po pravici imenujemo veličastna manifestacija angleškega naroda za načela demokracije in bratškega sodelovanja med narodi.

Angleški narod se ni samo izjavil za določen notranji politični program povojne socialno-ekonomske izgradnje države, ki bi njegovo dosledno uresničenje znatno omejilo politične in socialne privilegije prav onih slojev, ki so bili vedno duhovni očetje najreakcionarnejših podvigov in zunanji politiki. Angleški narod se je tudi na nedvoumen način izjavil za popolno uresničenje delovnega programa anglo-sovjetsko-ameriške koalicije, določene po Atlantski deklaraciji ter deklaracijah Moskvske, Teheranske in Krimske konference. Angleški narod je — a to je glavno — s svojo odločitvijo prekrizal mnoge račune reakcije v vseh, posebno pa v osvobojenih državah Evrope, kjer so vsakršni mrhovinarji upali, da se jim bo prav s pomočjo Anglije posrečilo še nadalje ostati na krmilu in da bodo lahko še nadalje vodili svojo protinardno politiko, ki je enkrat že privedla do tuje okupacije.

Kakor drugim svobodoljubnim narodom sveta, tako je tudi angleškemu narodu povsem jasno, da mir po drugi svetovni vojni ne more biti kratko malo repriza 1918—1919 let, iz katerih je po neizprosnih logiki rasla nova vojna, iz katerih je po neizprosnih logiki raste tudi fašizem kot najpopolnejše vtelenje nove vojne nevarnosti; mir po drugi svetovni vojni je treba izgraditi na naukih in drago plačanih izkušnjah iz vsega razdobja med prv in drugo svetovno vojno.

Vsi narodi, ki so se v tej vojni borili proti hitlerjevski Nemčiji, pa tudi tisti, ki so bili po zaslugi svojih protinardnih vladodržev potegnjeni v vojno na strani hitlerjevske Nemčije, se zdaj zavedajo, da so milijoni protihitlerjevskih borcev na bojiščih, milijoni po nedolžnem ubitih v Londonu in Coventryju, po mestih in vaseh sovjetske države, Jugoslavije, Poljske, Francije itd. žrtvovali svoja življenja za izgraditev novega odnosa med ljudmi in med narodi, odnosov, slovečih na resnični demokraciji in nacionalni enakopravnosti. Prav tako je zdaj vsem poštenim ljudem jasno, da se morajo taki novi odnosi izgraditi samo po popolnem uničenju fašizma in njegovih ostankov v poedinah državah.

Ni dvoma, da je prav tako pojmovanje povojnega mira vodilo angleški narod pri njegovi zgodovinski odločitvi na volitvah. Zmaga takšnega pojmovanja v širokih množicah angleškega naroda je zadala težak udarec tistim zahrbtnim in podlim načrtom, ki so izvirali iz povsem drugačnega pojmovanja povojnega mira, iz pojmovanja, ki je bilo med vojno močno razširjeno v krogih mednarodne reakcije, zdaj, po zmagoviti končani vojni, so se pa njegovi nosilci na široko lotili njegovega uresničevanja, »reorganizacije« povojnega sveta na temelju takega pojmovanja.

Za kakšno reakcionarno pojmovanje gre? Tu gre za tisto pojmovanje vsebine in ciljev velike vojne proti hitlerjevski Nemčiji, po katerem se je ta krvava vojna prav za prav vodila zaradi nasprotov v uresničevanju gotovih načrtov, predhodno določenih med Hitlerjem in znano kliko monarkovčanov, lahko bi rekli, zaradi Hitlerjeve netaktičnosti do pajsdaev iz mednarodne reakcije. Po tem pojmovanju naj bi bil smisel te vojne v povratku k staremu, k izhodni točki nivojn vojni, tako da bi ta izhodna točka ne bila niti leto 1918, temveč takole približno leto 1936—1938, recimo monarkovsko razdobje, razdobje protidemokratske zveze štirih sil, razdobje ustoličevanja profašističnih in odkrito fašističnih režimov v poedinah držav Evro-

pe, razdobje politike, ki jo zdaj preklinjajo vsi tisti, ki jim je taka politika prinesla trpljenje in žrtev najstrašnejše vojne v zgodovini. To pojmovanje obrambe starega in gniloga, ohranitve starega in gniloga, je privedlo malone v vseh zaslužjenih državah Evrope do tesnega sodelovanja njegovih nosilcev, Draže Mihajloviča v Jugoslaviji, Zervasa v Grčiji, balistov v Albaniji, s fašističnimi osvajalci.

Za vse pristaše takega pojmovanja je bila ta vojna — enako kakor prva svetovna vojna — krajkomalo vojna za količinsko izpremembo odnosov moči v svetu ob ohranitvi vseh kakovostnih znakov predvojnega reda. Po njihovem mišljenju ta vojna ni bila osvobodilna, protifašistična vojna, temveč navadna imperialistična vojna za ponovno razdelitev vplivnih sfer med vesilami. Vse, kar je nastalo kot rezultat pravične vojne proti fašizmu, a kar se razlikuje od tistega starega, pomeni za mednarodno reakcijo v najboljšem primeru nepričakovano in zelo neprijetno presenečenje.

Med taka neprijetna presenečenja spadajo zlasti veličastni osvobodilni pokreti poedinih narodov, ki so se predrago plačali versajsko in monarkovsko politiko, zločine svojih izdajalskih vladodržev. V borbi proti usodni predvojni prošlosti in njeni še usodnejši posledici, fašistični okupaciji, so se strnili najširši sloji teh narodov v močne vsenarodne fronte, ki predstavljajo po svoji demokratičnosti, po svoji množičnosti in enotnosti nekaj posebnega v zgodovini demokratičnih pokretov.

Zato je vse politično delovanje mednarodne reakcije preračunano na to, da se prav tistim, ki so v tej vojni s svojo narodno osvobodilno borbo prinesli največje žrtve na oltar skupne stvari svobodoljubnih narodov, za vsako ceno iztrga ali vsaj omeje demokratične pridobitve njihove junaške borbe. Toda takšno likvidacijo demokratičnih pridobitev je mogoče doseči edino s pomočjo tistih sil, ki so že od nekdaj z zločinom in nasiljem zatirale demokratične težnje ljudskih množic v poedinah svobodoljubnih deželah Evrope, kar pomeni konkretno s pomočjo fašističnih in profašističnih sil, a to pomeni še konkretno, s pomočjo doverljajših pomagačev fašističnih okupatorjev. Odtod stremenje, da se sabotirajo vsi sklepi mednarodnih protihitlerjevskih konferenc o kaznovanju vojnih zločincev, o izbrisu vseh sledov fašizma ter popolnem očiščenju državnih aparatov fašističnih in profašističnih elementov. Odtod stremenje, da se zanese v politično življenje povsem svojevrstno tolmačenje demokracije, namreč tolmačenje, po katerem naj bi bila demokracija sistem političnih pravic za vse, za poštene državljane in kriminalne zločince, zlasti pa za zločince, zlasti za fašiste in profašiste, ki so se s svojimi grozodejstvi že davno izločili iz poedinah narodnih skupnosti. Okrog takšnega tolmačenja demokracije, ki si je njeno praktično uresničevanje že pridobilo ime »grška demokracija«, se je zbrala dražinovsko-zervasovska navlaška, ki jo branita Franco in Vatikan. Kolone vojnih zločincev za Balkana zahtevajo na begu pred narodnim sodiščem, naj zavzamejo spoštovanje njihove »demokratične pravice«, to se pravi, naj jih priznajo za politične emigrante.

S tem, da so istovetili gotove najreakcionarnejše frakcije v političnem življenju Anglije z angleškim narodom kot celoto, so skušali pristaši »grške demokracije« v raznih državah prikazati svoje tolmačenje demokracije kot »angleško demokracijo«, kot njenega ščitnosca so pa hoteli predstaviti ves angleški narod, naglašujoč na vsakem koraku potrebo, da se taka »demokracija« z močjo zavezniškega orožja vsili osvobojenim državam Evrope.

Ni dvoma, da so naletela taka in podobna prizadevanja reakcije v poedinih državah na vsestransko podporo prav v tistih najreakcionarnejših frakcijah angleške konservativne stranke, ki se njeno pojmovanje demokracije lahko najbolj označi z »duhovito Cankarjevo parafrazo stihov iz Chamissove pesmi o nočnem čuvaju: »Absolutna demokracija, da — toda samo, če dela po moji volji«. Ni dvoma, da je mednarodna reakcija ob nedavnih volitvah v angleški parlament želela in pričakovala zmago prav teh frakcij.

S svojo odločitvijo pri volitvah je angleški narod prekrizal račune združene mednarodne reakcije. Izjavil se je proti podpiranju »grške demokracije« v poedinih državah, smatrajoč, da je obstoj take »demokracije« v popolnem nasprotju z delovnim programom anglo-sovjetsko-amer. koalicije.

Povsem naravno je, da so v sedanjih družbi razni tipi demokracije. One se med seboj razlikujejo po zgodovinskih pogojih svojega nastanka in po svojih družbenih nosilcih. Mi imamo takozvano zapadno ali angleško demokracijo, imamo sovjetsko demokracijo, imamo pa tudi demokracijo, ki je nastala iz vzrokov narodno osvobodilne vojne proti fašističnim osvajalcem in njihovim quislinškim hlapcem in ki predstavlja v svoji sedanjih razvojni etapi specifičen tip demokracije. Potreba po spoštovanju raznih tipov demokracije, ki so v tej vojni čisto lepo sodelovali v borbi za skupne cilje, za uničenje sovražnikov vsake demokracije, je naglašena tudi v sklepih Krimske konference. Po teh sklepih mora biti vstoličenje povojnega reda doseženo s »procesom, ki bo omogočil osvobojenim narodom izbrisati zadnje sledove nacizma in fašizma in ustvariti demokratične ustanove po svoji lastni izbiri.« Borec se proti temu, da bi vsak narod ustvaril demokratične ustanove po svoji lastni izbiri, stremi mednarodna reakcija za tem, da bi bil svobodoljubnim narodom vsiljen prav tisti tip »demokracije«, ki njen obstoj nasprotuje najbolj perečim nalogam sodobnih demokratov, uničenju zadnjih ostankov nacizma in fašizma. Ona stremi za tem, da bi bil osvobojenim narodom Evrope vsiljen »grški tip demokracije«, da bi se v vseh državah ustvarile široke možnosti, da bi se fašizem znova vgnezdil. Ona neče ničesar slišati o drugačni politični svobodi, razen tiste, ki nudi vso možnost svobodnega zbiranja protinardnih zavetnikov, kompromitiranih po njihovem sodelovanju z okupatorji, svobodnega organiziranja vsakovrstnih strank z demokratičnimi etiketami in s ciljem, da bi s podporo iz tujine zavirali trvno delo osvobojenega naroda in njegove prijateljske stike z drugimi narodi. Za ljudi, ki bi radi narodom pod plaščem demokracije zopet naprtli fašizem, je izven diskusije »demokracije« v nekaterih državah, ki jih krmarijo notorični profašisti ali odkriti fašisti, recimo v Argentini ali Grčiji. Prav tako ti ljudje trdovratno zanikajo obstoj demokracije v Poljski, Albaniji, Jugoslaviji. Oni bi radi s podžiganjem ideoloških sporov razbili fronto demokracij in utrdili sile fašizma.

Povsem naravno je, da se nihče izmed svobodoljubnih ljudi vsega sveta, ki so razumeli to vojno kot sveto domovinsko vojno za popolno uničenje vseh fašističnih zarotnikov proti svobodi in neodvisnosti drugih narodov, ne morejo strinjati s takim pačenjem demokratičnih načel anglo-sovjetsko-ameriške koalicije. Ogromni prispevek miroljubnega in demokrat. človeštva za stvar svobode in enakopravnosti vseh narodov je previsoka cena za enostaven povratek k izhodnim točkam fašizma in njegovih osvajalnih vojn.

Povsem naravno je, da so morali protidemokratični načrti o ureditvi povojnega sveta, ki se za njihovo uresničenje zavzema reakcija vseh držav,

Ob smrti Kraigherjeve matere

Umrla je Marija Kraigherjeva, mati štirih velikih borcev za svobodo. Umrla je v svobodi, katero je pričakala po štirih letih žrtvovanja in trpljenja.

Kraigherjeva mati je bila partizanska mati! Vzor matere, ki je vzgojila svoje otroke, da branijo svobodo narodu in pribore delovnemu človeku njegove pravice in spoštovanje človeka. Dolga leta je preživela v Trbovljah med rudarji in delavci, spoznala njih delo in doumela krivice, ki jih trpe. Dobra je bila Kraigherjeva mati in pomagala je s svojo dobroto vsakomur. Gospodinja pomočnica Micka bi vedela mnogo povedati. Kraigherjeva mati jo je srečala na cesti ob joku in tik pred porodom. Doživljala je usodo, kakršno so doživljale mnoge služkinje pred vojno. Kakor je razumela Kraigherjeva mati vsakogar, je razumela tudi njo in njeno trpljenje. Spravila jo je v bolnišnico in po porodu je prišla Micka z malo Lojzko k njej. Vzeli so jo v svoj družinski krog in Kraigherjeva je postala otroku druga mati.

Kraigherjeva mama je bila mati za vse. Pri njej sta živel Brnčičeva sinova, ki sta tako nesrečno izgubila mater, in tri sirote ponesrečenega svaka. Njuni vnuki so nad vse ljubili svojo staro mamo. Od prvih dni okupacije je sledila z materinsko skrbjo delo svojih sinov in s svojo toplo besedo podpirala vse, ki so v tej težki osvobodilni borbi trpeli. Tudi njo so iskali fašisti, zato je že od leta 1942 živila v ilegali. Dostikrat ni vedela, kam bi se skrila, kje bi prenočevala. Kljub boleznim, ki jo je napadala, ni mislila nikdar na sebe. Le drugim je blažila trpljenje. Ko je leta 1943 padel

prvi sin Bojan, je dejala: »Ne smem jokati, ker vem, da je padel za našo skupno stvar. Vendar si nikdar nisem mogla misliti, kako bom preživela smrt enega svojih otrok.« Toda v zarji svobode ji je padel še drugi sin Vito. Umrl je od mučenja pobesnelih domačih izdajalcev, ki so spoznali svoj poraz. Tudi takrat je Kraigherjeva kot mati borcev junaško nosila svojo bol. Na zločinski način ubiti ji je padel sin junak in ob njegovi smrti je zasijala slovenskemu ljudstvu svoboda.

Marijo Kraigherjevo so slovenske žene izvolile v Glavni odbor APZ Slovenije. Tako so dale Kraigherjevi materi priznanje za njeno veliko in zaslužno delo in življenje.

Invalidska šola v Preddvoru pri Kranju

klevetajo angleški narod in prikazujejo ga kot prvoborca za uresničenje teh načrtov, naleteli na odpor pri našem angleškem narodu. Angleški narod ve, da bi pomenilo uresničenje takih načrtov: naglo obnovo fašizma in izpostavljanje narodov nevarnostim nove vojne. Široke množice angleškega naroda vedo, da takšne koncepcije in takšne tendence niso na liniji trajnega mira med narodi, na liniji utrjevanja močne anglo-sovjetsko-ameriške koalicije, temveč so v svoji konkretni uporabi zavedno preračunane na razbitje te koalicije in na pripravljanje nove vojne.

Odločitev angleškega naroda na teh volitvah pomeni nedvomno težak udarec po mednarodni reakciji, dragocen prispevek k utrjevanju zaupanja med narodi osvobojene Evrope, utrjevanju prijateljstva med narodi in njihovega edinstva, doseženega med vojno pod vodstvom močne anglo-sovjetsko-ameriške koalicije. Boris Zihel v »Borbic

Požrtvovalnost delavcev v Rušah

Komaj je začela obratovati velika karbidna peč v tvornici za dušik, se je pojavila obratna motnja. Odlomili se je namreč 2000 kg težak kos elektrode in s tem onemogočil nadaljnje obratovanje. Pri opravljanju te motnje se je opazila razpoka tudi pri drugi elektrodi in nevarnost, da bi obrat obstal, se je s tem še povečala. Zaradi tega so se delavci z vso vneto oprijeli dela in v dveh urah odpravili napako, za katero bi v normalnem času potrebovali osem do deset ur. Tudi nalomljena elektroda je bila hitro popravljena in peč je že v nekaj urah pričela obratovati.

Pri tem delu ob žareči peči, okrog katere je bilo 80 stopinj vročine, se je posebno izkazali naslednji tovariši: Maček Peter, Polis Joža, Rober Konrad, Jurjo Franc, Lesnik Leopold, Čope Anton, Režnik Leopold, Seterič Ivan, Krančan Ivan, Maček Ignac in Majhenič Franc.

Primorski Slovenci hočejo po treh letih domov

(Dopis iz južne Francije)

Okrog pet tisoč primorskih Slovencev v južni Franciji je letos junija poslalo ameriški generalu Rataju pismo, v katerem zahtevajo, da jih takoj pošljejo domov. Nočejo več delati v tujini, dovolj moči so žrtvovali za tuje koristi. Odnos v domovino je najbolj upravičena zahteva, ki jo morejo Primorci postaviti ameriškim zasedbenim oblastem. Kako velika je ta zahteva, najbolj zgornjo pričajo podpisi naših ljudi — vojakov, ki so se v ameriški vojaški službi. Ti podpisi pa hkrati izražajo tudi veliko ogorčenje nad zavlačevanjem, ki ga izvajajo Amerikanci pri reševanju njihovih zahtev. Ze tri leta niso bili doma. Med vojno so razumeli, da lahko svoje moči tudi izven meja domovine vložijo v skupno zmago zaveznikov. S svojim delom so k tej zmagi tudi v resnici veliko doprinesli. Toda danes, ko je vojna končana, je čas, da jim pomagajo pri odhodu v domovino. Na kaj naj bi Slovenci v južni Franciji še čakali. Njihova zemlja je opustošena in bodo imeli doma polne roke dela. V času, ko njihovi bratje in sestre doma obnavljajo porušene hiše, nočejo oni trošiti svojih sil daleč od domovine.

vojaki kot drugi. Ze njihova raztrgana uniforma je pričala o tem. Orožja sploh niso dobili v roke, njihove edine »battaglioni specialni« so bili le za težko delo, oboroženi s krampji, lopatami in motikami. Zaposleni so bili večinoma po takih krajih, kjer je bilo podnebje najbolj nezdruživo, da bi se jim tako čimprej znebili. Sardinija, Kalabrija in predeli Albanije so bili kot nalašč za to. Človek je tam stalno v nevarnosti, da oboli za malarijo, posebno če ni navajen podnebnja. In primorski Slovenci se ga v resnici niso mogli privaditi. Malarija je strašno gospodarila med njimi in fašisti so dosegli, kar so hoteli.

Po kapitulaciji je »battaglione specialni« zadel različna usoda. V Albaniji in Grčiji na primer so odšli skoraj vsi Primorci v partizane in se nato v nemški ofenzivi skupno z domačimi partizani borili proti okupatorju. Južno Italijo in Sardinijo pa so zasedli Amerikanci. Italijanske vojaške oblasti so predale vse edine delovnih čet Amerikancem. Primorci so si oddahnili. Upali so, da bo sedaj konec trpljenja in izmaganja. Na Sardinijo je prišla tudi jugoslovanska vojaška komisija, ki je pobirala podpise za prostovoljni vstop v narodno osvobodilno vojsko. Devetdeset do petindevdeset odstotkov vseh Primorcev je takrat izjavilo, da hočejo oditi v partizansko vojsko. Hoteli so domov, da se na domači zemlji borijo za svobodo. Dovolj jim je bilo suženjstva in dela za tužce. Primorci so mislili, da bodo Amerikanci upoštevali njihove želje in so se že veselili odhoda v domovino. Vendar pa je ostalo vse le pri obljubah, ki jih tuje vojaške oblasti obidvino niso mislele resno. Zdelo se je celo, da so spremeniili svoje mišljenje in postali našim ljudem

menaklonjeni, kajti življenje Primorcev je zašlo zopet na stari tir. Poveljniki so bili še vedno stari, od fašistov postavljene oficirji in tudi dela ni bilo nič lažje. Najhuje pa je bilo to, da so Slovenci dobili občutek, da jih izkoriščajo. Dokler je bil človek zdrav, je še šlo. Imel je brano, stanovanje in plačo. Če pa je zbolel, je bilo vsega konec. Vrnili so ga italijanskim oblastem kot neuporabnega človeka. Tako se je zgodilo, da so si nekateri pri delu poškodovali ude in bili nato v zahvalo izročeni italijanskim oblastem. Tam so prišli v roke zopet stariim fašistom, ki so gledali v Slovence in v mnogo Slovencev je pri tem izgubilo življenje. Tako je danes na Korsiki celo slovensko pokopališče.

Bolnike so Amerikanci pošiljali nazaj na Sardinijo, kjer se italijanske oblasti niso brigale zanje. Primorci so se proti temu večkrat pritožili. Zakaj jih niso poslali rajši v domovino, če jim niso več potrebni. Za take očitke so imeli le kratko opravčilo.

Po zavezniški invaziji v južno Francijo so Slovence s Korzike prepeljali v bližino Marselja. Delo je bilo isto kot na Korziki: iztovarjanje in natovarjanje materiala v pristanišču, straža v skladiščih in taboriških, razna pisarniška dela, skratka, uporabljali so jih povsod. Delovni čas je še pred nedavnim trajal osem ur, dneva plača pa je bila določena na 40 francov. Sedaj se podaljšali delovni čas dnevno na deset ur, ne da bi

povečali plačo in obroke hrane. Tako naši ljudje tudi fizično propadajo. Med njimi se nabajajo namreč tudi letniki 1926, 1927 in celo 1928. To so dečki, ki so jih fašisti odgnali od doma kot otroke. Mladeniči opravljajo sedaj v južni Franciji težka dela in jim ne dajo niti toliko prostega časa, da bi se lahko bavili z duševno izobrazbo. Njim bi bili poleg telesnih vaj potrebni tečajji za pisanje, čitanje, računanje itd.

Danes je v Franciji še štirindvajset čet primorskih Slovencev, Istranov in Dalmatincev. Toda število čet ni stalno, ker Amerikanci enkrat čete povečajo, drugič pa zmanjšajo, kakor pač zahteva delo. Četam zapovedujejo sedaj domači oficirji. Na Korziki so obiskovali oficirski kurzi, ki je trajal deset dni. Amerikanci pa so sprejeli v ta kurz samo tiste ljudi, katere so jim stare italijanske voje oblasti pripravile kot zanesljive. Njihova naloga je, da izvršujejo povelja in gonijo ljudi na delo. Nič več.

Kar se tiče kulturnega življenja, natele naši ljudje povsod na nerazumevanje. Jugoslovansko zastavo s petokrakno zvezdo so prinesli primorski Slovenci in Hrvatji že s Korzike. S tem so hoteli pokazati vsem, da se čutiljo pripadnike nove demokratične federalivne Jugoslavije. Toda Amerikanci jugoslovanske zastave v Franciji niso dovolili izobešiti. Na Korziki so Primorci začeli izdajati tudi svoj list »Naša zvezda«, ki je izhajal vsakih 15 dni. Prinašal je leposlovne članke, politične spise, pesmi in šaljeve besedke. Poleg »Bazovice«, ki je prihajala iz Kaira, je bil ta list za primorske Slovence edina duševna hrana. Amerikanci so ta list gledali po strani, ker se jim je zdelo škoda časa, ki so ga ljudje rabili za pisanje članok. Pozneje je v Franciji izšel »Vojni poročevalec«, ki pa ga nihče ne bere rad. Pisan je v nekaki »španski« slovenskimi in brez vsakega političnega obzora. Tudi mu vseskozi manjka zveze z ljudmi. Članek so po ve-

čini prevedeni iz angleščine. Primorci pa hočejo imeti list, ki bo pisal v njihovem duhu, prinašal slike iz domovine in brez političnega zavijanja. Naši ljudje v južni Franciji se tudi zelo radi zbirajo okrog radia. Iz Jugoslavije dobijo le Beograd. Vsa dan upajo, da bodo slišali v radu tudi nekaj o sebi, kajti potem se ne bi čutili več tako osamljeni in daleč od domovine. Primorci so tudi dobri pevci in so si ta sloves ohranili tudi tam ob južni obali Francije. Imajo svoj pevski zbor. Vsa prošta čas izrabijo za vaje in so se poleg narodnih naučili tudi skoraj vse partizanske pesmi.

Primorski Slovenci so ves čas narodno osvobodilne borbe mislili na svoje brate v domovini. Ni se jim posrečilo priti domov, da bi tudi oni stopili v vrste Jugoslovanske armade. Zato pa so se hoteli oddolžiti na drug način. Prirejali so nabiralne akcije za pomoč naši vojski. V denarju so nabrali prvič 1.260.000 frankov, drugič pa 1.300.000 frankov. Tretja zbirka pa še ni končana. Poleg denarja so Primorci zbrali tudi mnogo drugih stvari: čokolade, mla, brivskih potrebščin, konserv, cigaret itd.

Naši ljudje, ki žive danes v južni Franciji, so šli skozi trdo šolo. Doma niso smeli biti, toda kljub temu, da so skoraj ves čas živeli med sovražniki, da jih je mučila malarija na Sardiniji in da so se pekli na soncu Korzike in južne Francije, so oni danes eno z brati in sestrami v domovini. Vedo za borbo jugoslovanskih narodov, poznajo boje primorskih in jugoslovanskih brigad ter divjanje okupatorja po njihovi domovini. Vedo tudi, kako se je Slovensko Primorje s Tretom in Istro borilo proti nemščim in italijanskim fašistom. Niso se mogli vrniti prej, da bi se udeležili borbe. Našli so premalo razumevanja pri ameriških oblasteh. Zato pa zahtevajo danes tem odločneje, da jim zavezniške oblasti omogočijo vrnitev v domovino, ker hočejo sodelovati v njeni obnovi.

Za načrtno izboljšanje kmetijskega gospodarstva

Dne 1. avgusta se je začela v Beogradu tridnevna konferenca zaradi obnove in načrtnega izboljšanja našega kmetijskega gospodarstva. Konferenci je predsedoval zvezni minister za kmetijstvo dr. Vaso Cubrilović, a prisostvovali so vsi ministri za kmetijstvo pri vladah posameznih federalnih edinic s svojimi pomočniki in referenti. V uvodnem govoru je zvezni minister dr. Cubrilović med ostalim naglasil sledeče:

»V stari Jugoslaviji je bilo zane-marjeno poljedelstvo ter sploh interesi kmečkega ljudstva. Takrat je naša vas bila politično zapostavljena. Oblast se je nahajala v rokah onih, ki se niso hoteli brigati za potrebe vasi in kmeta.

Tudi v gospodarskem pogledu je bila vas zapostavljena v stari Jugoslaviji. Beograjski bogataši so n. pr. lahko dobili po sto in stovajset milijonov kredita, a celokupno zadružništvo bivše Jugoslavije je komaj in komaj dobilo 40 ali 50 milijonov kredita. Kmet se je zatekal k oderuhom, lezel v dolgove, plačeval ogromne davke, njegovo gospodarstvo je propadalo.

V tej vojni je naša vas izdržala glavno breme narodno osvobodilne borbe proti okupatorju. V skupni borbi našega delavstva, kmetov in poštene ljudske inteligence proti okupatorju so bile izgrajene osnovne linije narodno osvobodilnega gibanja tudi v pogledu bodoče ureditve. V tej naši državi, ki jo sedaj gradimo, bo imelo kmečko ljudstvo popolnoma drugačen položaj, drugačno vlogo, drugačne naloge in drugače pravice kakor prej v stari Jugoslaviji. V naši novi državi bodo delavci, kmetje kakor tudi poštena inteligencija temelj in sila, na kateri bo počivala država. Z njihovimi skupnimi napori in sporazumnim delom se bo izgradila zdrava in močnejša družbena skupnost.

Obnova kmetijstva je naša prva naloga

Sele ko primerjamo statistične podatke iz leta 1939 in 1945, šele ko uvidimo ogromno razliko v številu živine, šele ko se bo ugotovilo, koliko smo imeli takrat zlata in koliko ga imamo danes, kakor tudi to, koliko je bilo takrat nepoškodovanih vasi in domačij, a koliko jih je danes uničeno skupno z vsemi gospodarskimi zgradbami in celokupnim inventarjem, šele tedaj bomo lahko pravilno preцениli našo izredno žrtve.

Za obnovo in izboljšanje kmetijstva bo potrebno ogromno naporov ne samo celokupne kmetijske službe, nego naporov vsega ljudstva in cele države. V naši državi imamo cela področja, kjer se ne more govoriti ne o poljedelstvu in ne o živinoreji, če tudi se je pred vojno 70% tega prebivalstva bavilo s poljedelstvom, a drugod zopet 80% vsega prebivalstva z živinorejo. Tu je ena izmed naših prvih nalog!

Za vse posle kmetijske službe, načrtnega gospodarstva in izboljšanja so potrebna dovoljna sredstva. V stari Jugoslaviji se je v tem pogledu postopalo mačehovsko. Stedili so se milijoni, a na drugi strani so propadale milijarde. Bilo je neverjetnih primerov! V razdobju od leta 1921 do 1931 je propadlo preko 20 milijonov slivovih dreves. Istočasno se je za borbo proti rastiškim boleznim za vso to razdobje dalo samo 150.000 din.

Obsežni delovni program kmetijske konference

Po uvodnem govoru ministra Cubriloviča je njegov pomočnik Maksim Goranović podal poročilo o delu Zveznega ministrstva za kmetijstvo. Zatem so podali izčrpana poročila ministri posameznih federalnih edinic.

Ko so se prisotni seznanili s stanjem in problemi kmetijstva v vsej državi, kakor tudi v posameznih federalnih edinicah ter s težavami, ki so jih posamezna ministrstva morala premagati v svojem delu, so prešli k razpravljanju o osnovnih smernicah bodočega dela kmetijskih ministrstev

ter ob tej priliki določili tudi organizacijski okvir njihovega dela. V glavnih linijah so odredili področja dela ter razdelili pristojnosti med zveznimi in federalnimi ministri. Istočasno so sprejeli potrebne sklepe o organizaciji kmetijske službe po posameznih krajih, okrajih in okrožjih. Tu se je pojavilo kot najvažnejše pač vprašanje sposobnih strokovnih kadrov.

Na konferenci je bilo razpravljano tudi o organizaciji znanstveno preiskovalnega dela zaradi ugotovitve odgovarjajočih tehničnih možnosti za napredek kmetijske produkcije. Postavljene so bile naloge za napredek in izboljšanje vseh panog rastlinske proizvodnje ter sestavljen načrt setve s potrebnimi ukrepi za njegovo izvedbo v letošnji jeseni in sledeči pomladi. Tudi dvigu, obnovi in izboljšanju živinoreje in veterinarske službe je bila posvečena potrebna pažnja. V tem pogledu so bili sprejeti predlogi za spremembo in dopolnitev tozadevnih zakonov predaprilske Jugoslavije.

Prav tako so bili sprejeti sklepi in ukrepi za ureditev kreditiranja kmetijske obnove, za agrarno reformo, za nabavo potrebnih strojev, orodja, semen itd., za strokovno šolstvo in učne načrte, za državna posestva, za poljedelske strojne zadruge, posebno pa za obnovo kmetijstva v najbolj opustošenih predelih

Ogromna je vojna škoda v kmetijstvu

Na podlagi še nepopolnih podatkov, s katerimi razpolaga Državna komisija za ugotovitev vojne škode, znaša do-slej ugotovljena škoda v kmetijstvu preko 268 milijard din. Ogromna škoda, ki jo je v teku štiriletnje vojne in okupacije povzročil fašistični osvajač samo v našem kmetijstvu, je tolikšna kakor deset naših državnih proračunov skupaj.

Več kot polovica vojne škode v kmetijstvu odpada na škodo, povzročeno našemu poljedelstvu. Ta škoda je tem občutnejša, ker so v veliki večini uničeni poljedelski stroji in orodje. V teku teh štirih let je bilo uničenih 1530 traktorjev, 7780 parnih lokomobil in motorjev, preko 130.000 okopalnikov in osipalnikov, 12.850 mlatilnic, 1500 traktorskih plugov, preko 380.000 navadnih plugov, 223.000 bran, preko 65 tisoč sejalnih strojev, 485.000 kmečkih voz, 255.000 konjskih oprem, 460.000 volovskih jarmov itd. Vse to škodo bo zelo težko nadomestiti. Potrebno bo več let naporega dela za obnovo uničenega poljedeljskega inventarja.

Prav tako, trpijo veliko škodo tudi ostale panoge kmetijskega gospodarstva, zlasti živinoreja. Število goveda se je v teku vojne in okupacije zmanjšalo na skoraj tretjino. Če upoštevamo, da je naša država pretežno živinorejska, a razen tega je naše poljedelstvo v največji meri odvisno od vprežne živine in živinskega gnoja, lahko šele v celoti precenimo nastalo škodo. Imamo kraje, ki so pred vojno živeli izključno od živinoreje, a danes so skoraj brez vsake živine. V Crni gori je n. pr. 80% prebivalcev živelo od živinoreje, ki se je v teku vojne številčno zmanjšala za štiri petine od predvojnega števila. Od predvojnih 1.500.000 ovac v Crni gori je ostalo danes samo še 220.000 glav, a od 512.000

Sto novih traktorjev bo rezalo brazde po naši osvobojeni domovini

Maribor. — Narodna vlada Slovenije je dodelila mariborskemu okrožju 100 traktorjev za obdelovanje njiv in travnikov. Da bo pridelek večji in njegova kakovost čim boljša, je za okrožje preskrbljenih sedem vagonov žiliskega solitra za gnojenje njiv. Za obnovo kmetij je nabavljenih 90 glav plemenske goveje živine in nekaj plemenskih konj. Kmetijski odesk pa ima pripravljenih tudi 13 vagonov suhih repnih rezancev in 17 vagonov oljnih tropin, ki jih bo razdelil med kmete.

koz je ostalo le 81.000. Zaradi ropanja in uničevanja okupatorja po Crni gori je tamkaj ostala samo vsaka šesta ovca in koza.

Z dobro voljo smo premagali najtežje ovire

Kljub temu težkemu stanju v našem kmetijstvu ter kljub izredno težkim delovnim pogojem smo z izrednimi napori in žrtvami našega ljudstva ter z medsebojno pomočjo posameznih krajev v lanskim jeseni in letošnji pomladi obdelali in zasejali preko 90% orne zemlje. To je uspelo zaradi tega, ker smo lahko zaposlili na vojvodinskih poljedelskih delih tudi tvorniške delavce, ki še niso bili zaposleni s svojim poklicnim delom. Ta delovna sila je sedaj že zaposlena v industriji, prometu in na drugih področjih. Zaradi tega v letošnji jeseni ne moremo več računati na to pomoč. Pomanjkanje delovne sile v kmetijstvu moramo nadoknaditi s celo vrsto ukrepov, da tako poleg zmanjšane delovne sile v poljedelstvu vseeno obdelamo v sledeči setveni kampanji vso orno zemljo. To mora biti storjeno pravočasno in boljše, kot je zaradi bližnje fronte bilo storjeno lansko jesen in letošnje pomladi. Ze sedaj je treba izkoristiti nezavzeto zaprejo, traktorje, pluge itd. Narodno osvobodilne oblasti ter kmetijski strokovnjaki morajo že sedaj izvršiti vse potrebne priprave za jesensko setev.

Pomoč UNRRE je nujna

Vendar vse to ne bo dovolj. Brez pomoči v živini, plugih, traktorjih, poljedelskih strojih, nafti in strojem olju, katero moramo dobiti od UNRRE odnosno na račun reparacij, ne bomo mogli obnoviti našega kmetijstva, ne bomo mogli z uspehom in popolnoma izvršiti sledečo setveno kampanjo. Na to pomoč imamo pravico, zato pričakujemo, da se bo ista povečala in pospešila.

Neposredne naloge našega poljedelstva

V letošnji jeseni bomo morali zasejati večje površine zemlje nego smo jih zasejali pred vojno. Samo na ta način bomo lahko prehranili tudi prebivalstvo onih predelov, ki so gospodarsko uničeni. Samo na ta način bomo lahko z rastlinsko hrano nadoknadili pomanjkanje mesa, ki ga bomo zaradi velikega pomanjkanja klavne živine še dolgo čutili.

Prav posebno bomo morali pa zasejati večje površine pšenice nego do-slej. Pobeljšati pa moramo tudi kvaliteto oranja in setve. Slaba obdelava zemlje in pomanjkljivo gnojenje naših njiv v teku vojne je zelo zmanjšalo rodovitnost istih. Ze sedaj moramo preorati vso zemljo, ki je ostala neobdelana. Prav tako moramo preorati strnišča, ne oziraje se na to, kaj bomo v sledeči setvi na njih zasejali. Dolžnost poljedelskih komisij je, da skrbijo in nadzirajo točno izvršitev vseh oblastvenih ukrepov. Prav tako mora biti zorana tudi vsa zemlja, ki je iz katerega koli razloga ostala zapušena in neobdelana.

Takoj po mlači žita je treba pristopiti k temeljitim pripravam za jesensko oranje vse zemlje in pripravam za setev.

Mežiška topilnica obratuje

Pred nekaj dnevi je pričela delno obratovati topilnica mežiškega svinčenega rudnika v Žerjavu. Del topilniških naprav je bil pri bombardiranju uničen, toda delavstvo je s svojim poštvovalnim delom porušene naprave v kratkem času zasilno popravilo. V ponedeljek so že vili prvo ploščo svinca.

Čeprav je delo zaradi pomanjkljivih naprav zelo oteženo in je delavstvo zaradi slabe prehrane med okupacijo precej izčrpano, bodo v kratkem dosegli v vseh obratih, tako v topilnici kakor v jami in izbiralnici normalno produkcijo.

Razstava umetnikov-partizanov v Jakopičevem paviljonu

V narodno osvobodilni borbi so dozoreli mnogi mladi talenti, ki jim je borba pomagala, da so doznali svoj lastni značaj in izraz. Mapo enega teh, Vito Globočnika »Herrenvolke«, je izdal Knjižni zavod Osvobodilne fronte.

VITO GLOBOČNIK: TALCI

Naši ujetniki so se vrnili

V četrtek pop. je dolg bolniški vlak pripeljal v Slovenijo 376 vojnih ujetnikov in drugih internirancev iz nemških taborišč v Hamburgu in Nürnbergu. Med njimi je bilo 23 Slovencev, drugi pa so bili Hrvatje in Srbi. Naša Ljubljana jih je pristočno sprejela na postaji Ljubljana-Siška. V imenu štaba za repatriacijo jih je pozdravil tov. Poljak, vojaška godba pa jim je zaigrala »Pozdrav« in več partizanskih pesmi. Naši bolničarji so slovenske repatriirance spravili na kemion in jih odpeljali v Baragovo semenišče. Hrvatje in Srbe pa je bolniški vlak odpeljal naprej proti Zagrebu in Beogradu.

Med repatriiranci je bilo največ vojakov, podoficirjev in oficirjev bivše jugoslovanske armade, ki so jih Nemci pred štirimi leti ob razpadu Jugoslavije odpeljali v strahotna nemška taborišča. Tam so stradali, prezebali in bili izpostavljeni zverinskemu mučenju. Ob razpadu Nemčije so bili tako bolni, da jih niso mogli prepeljati v domovino. Mnogi med njimi so brez nog, težko ozeblji in močno oslabljeni. Toda velika želja, da se vrnejo zopet v svoje kraje, je bila tako silna, da kljub boleznim in utrudljivemu prevozu niso hoteli nič več ved ostati v nemški državi, ki jim je uničila zdravje in toliko lepih nad-

Z radostjo v srcu so se vrnili v domovino. Vrnili so se z upanjem, da bodo sedaj po štiriletnem trpljenju zopet v miru živeli s svojimi družinami na svojih domovih. Toda mnogi med njimi bodo našli na mesto svojih domov le kup ruševin, požgane zidove. Ne bodo našli svojih žena, ne staršev in otrok, katere so morda v tej domovinski vojni odpeljale v taborišča smrti

ali pa pobile fašistične tolpe in domači izdajalci. Mesto sreče in zadovoljstva bo v njihovih srcih zavladalo še strašnejše sovraštvo do vseh onih, ki so nam pripravili to gorje. Uničili so njih same, uničili so njihove družine in domove, zato bodo zahtevali brez usmiljenja pravično kazen za vse one, ki so nas prodajali v stari Jugoslaviji, izdali in povzročili razpad jugoslovanske vojske ter so se v tej vojni združili z okupatorjem, požigali ter internirali in morili svoje brate.

Tudi mi vsi ki vidimo vse te žrtve zločinov, storjenih nad našim narodom, se pridružujemo njihovim zahtevam po najostrejši kazni za vse zločince in izdajalce. Toda ne zahtevamo kazen samo za one, ki so morili s svojimi rokami, marveč za vse one, ki so z besedo, s tiskom in materialnimi podporami pomagali zločincem.

Z radostjo v srcu in upanjem v lepše življenje prihajajo repatriiranci. Toda marsikdo ne najde več svojega doma in potrebne oskrbe. Vsem tem moramo priskočiti mi vsi na pomoč. Pomagati jim moramo s hrano, obleko in stanovanjem, da bodo v svojih srcih začutili, kako tesno smo z njimi povezani. Ko pa se bodo okrepili in ozdravili, bodo z veseljem prišli za delo in po svojih močeh sodelovali pri naši obnovi.

Vse odbore OF

presimo, da naj nemudoma pošljejo na upravo obračune za »Ljudsko pravico« za nazaj ter zaradi reda sporoče, koliko izvodov naj jim redno pošiljamo v bodoče. Uprava.

Naš Rdeči križ

Danes imamo tudi Slovenci po zaslugi naše vojske svoj Rdeči križ Slovenije. Ze zato je potrebno in nujno, da je vsak Slovenec član RKS, zlasti pa, da je to vsak pristav OF.

Pa še nekaj je treba naglasiti. Če smo Slovenci v prejšnjih časih govorili o Rdečem križu, je bil RK za nas le mednarodna človekoljubna organizacija, ki smo jo steer cenili in spoštovali, ki je pa nismo mogli ljubiti, ker ni bila res naša organizacija. Zlasti v času okupacije smo morali le prevečkrat občutiti, da je bil tudi RK v službi interesov okupatorja.

Danes je stvar drugačna. RKS je čisto naša nacionalna ustanova, ki služi v prvi vrsti poleg splošnim človeškim idealom našim interesom. Iz tega pa logično sledi dolžnost za vse Slovence, da morajo biti vsi člani RKS. Nizka članarina (2 Din na mesec) tudi omogoča vsem Slovcem, da zadostite tej svoji narodni in patriotični dolžnosti.

Pa ne samo patriotična in nacionalna, tudi socialna dolžnost je danes za vsakogar, da je član RKS. Kajti RKS je organizacija prve pomoči ljudstvu v primeru stiske. RKS skrbi nadalje za naše vojne ujetnike, internirance, repatriirance in preganjance. RKS je torej ves v službi naroda, zato pa mora tudi ves narod delati za RKS.

Okrožni odbor RKS za mesto Ljubljana je začel veliko akcijo, da bo v resnici vsak član našega naroda tudi član RKS. Naj vsakdo pomaga, da se ta akcija v polnem obsegu posreči, zlasti pa naj v ta namen zastavijo svoje preizkušene sile vsi tovariši aktivisti!

Vedno pa imejmo tudi pred očmi: RKS je znak naše suverenosti in ta znak

mora biti bleščeč in ponosen in takšen tudi bo, če bo vsak Slovenec član RKS! Članske prijavnice za RKS sprejema: Mestni odbor RKS za okrožno mesto Ljubljana, Gosposvetska cesta 2/II, ter vse Mestne četrti v našem okrožju.

Počitniške kolonije

Naša nova socialna politika si je nadelala kot eno izmed glavnih nalog povečati še to poletje že prve mesece svobode otroke na počitnice, predvsem tiste otroke, ki so med okupacijo živeli v slabih socialnih in zdravstvenih prilikah in tiste, ki so vled fašističnega terorja ostroteli. Sirom vse Jugoslavije so bile ustanovljene počitniške kolonije, ki nudijo otrokom vse pogoje, da si okrepe zdravje. Poslani so bili otroci iz raznih krajev Slovenije, iz revirjev, iz industrijskih krajev, iz mest in dežele, vsi tisti, ki so jih po pravičnem preudarku izbrale naše množične organizacije.

Prva počitniška kolonija je bila v Poničevu na Dolenjskem, odkoder se je večerj vrnila prva skupina 60 otrok in katero nadomesti takoj jutri skupina 60 dečkov iz Ljubljane. Na Bledu je 65 otrok iz Trbovelj in celjskega okrožja, v Kranjski gori je 90 otrok iz Ljubljane, v Planici pri Ratečah 100 otrok iz drugih federalnih edinic Jugoslavije, v Bohinju je 60 otrok iz Trsta. V Predvoru bo v kratkem v oskrbi 500 otrok, do sedaj jih je le 261. Po večini so rudarski otroci iz Ljubljane in Trsta. V Portorožu je do sedaj 278 bolehnih otrok iz ljubljanskega okrožja in revirjev. Začetkom avgusta pa pride še 96 otrok iz Jesenice in Skofje Loke in 50 iz Goriškega okraja. Bohinju in Predvoru bosta te dni sprejela še vsak po 80 otrok iz Trsta. V mesecu avgustu bo v počitniških kolonijah v Sloveniji ca. 1550 otrok.

SLIKA

Te dni sem gledala neko sliko. Štirje ljudje, dva otroke in dve odrasli ženski so na njej. Vse štiri dobro poznam. Mati, njena dva otroke in stara mati, tašča. Če gledaš sliko, te nehote stisne pri srcu. Trpki toda ponosni obrazi na sliki te spomnijo prav na vse, kar so nam v štiriletnem suženjstvu naredili tuji in domači fašisti. Črne rute na glavah obeh žensk, črna pentlja v laseh desetletne deklice, črn trak na prsih devetletnega fantka, vse priča, da so nekoga izgubili.

Imeli so ti otroci nekot očeta. Dober oče jim je bil, mizar, ki je moral z delom svojih rok služiti sebi in svoji družini kruh. Z delom svojih rok je zgradil hišo in prikupil njivico, da so pridelali vsaj nekaj živeža doma. Vse dni je galgal, da je bil zdelan in shujšan tako, da si se včasih kar ustrašil. Ob nedeljah pa je hodil z otroci v gorico, kjer je imel za dobrih par rjuh vinograda. Spomladi so hodili ogledovat svojo skromno last, čez leto gledat, kdaj bo dozorelo, v jeseni pokušat. In tako je potekalo vsako leto. Ljubezen, do malega koščka posesti je iz očeta prehajala na otroke, skrb, da ne bi z znajem pridelani pridelek pobila toča ali uničila suša, je trepetala v vseh. Samo taki ljudje, ki so si morali z delom graditi dom in ustvariti nekaj svojega, morejo tako čutiti in ljubiti.

Prav ta borba za obstanek, vedno delo in razmišljanje, ljubezen do z znajem pridobljenega koščka zemlje, je privedlo takrat, ko se je začela vojna, tudi tega delovnega mizarja do tega, da je nastil obličje in žago in prišel za puško.

Ponekod so stari pred svojimi otroci skrivali, da so nekje partizani, ki se borijo proti italijanskim in nemškim fašistom, da se bije borba, krvava borba proti vsem, ki hočejo uničiti nas in našo zemljo. Toda tu ni skrivali ničhe. Ob večerih so se pogovarjali o partizanih, o očetu, ki je med njimi, kot odrasli ljudje, tudi otroci. In kot stariši so razpravljali otroci o politiki. Zgodilo se je, da si prisluhnil resnemu razgovoru otrok na paši. »Angleži in Rusi so z nami! Ata je tako pisal.« »Mi bomo zmagali, kajne Ivanka?«

Ob gmajni so šli trije domobranci. »Glej hudiče bele, spet gredo naše loviti!« je zašepetal osemletni Joško. In Ivanka, leto dni starejša, je junaško pribila: »Pa jih ne bodo dobili! O, ne!«

Otroci so se igrali bele in partizana. Čeprav je bilo partizanov manj in so bili že vsi upehani od udarcev zardeli, se niso dali. »Ne smemo odnehati! Partizani morajo zmagati!«

Belogardisti so delali preiskavo, nekdo je naznanil, da hodijo skozi vas vsak večer partizani. Tudi pri njih so bili in divjali kot ponavadi. Otroka pa sta bila sama doma. Jožek je dobil tako klofuto, da je odletel v zid. Ivanka mu je naglo šepnila: »Ne smeš jokati!« »Saj se ne bom! Partizani tudi ne jodejo!« In ponosno sta stala ob steni, ko so razmetavali belogardisti posteljnino in omare. Zdaj pa zdaj je Jožek sunil Ivanko: »Saj ne bodo nič dobili, sem dobro skrill!«

Po kapitulaciji Italije so naši odpustili očeta zaradi bolezni iz vojske. Odalej je delal kot aktivist na terenu. Otroci so mu nosili hrano v gozd nad vasjo. In vsak večer jim je naročil toliko vesti, ki jih morata doma ponoviti. Pa sta ponavljala vso pot, da ne bi česa pozabila.

»Ata je rekel, da so na krimski konferenci določili, da se bo AVNOJ... Joško, kaj že?« »Da se mora AVNOJ razširiti.« »Mama, tu moraš povedati drugim, ata je rekell Pa naši so spet zavzeli... Jožek, kaj že?« »No zavzeli so Zužemberk!« In tako sta poročala večer za večerom. Saj si nista mogla vsega zapomniti. Bosta pa jutri vprašala.

Nenadoma pa so nekoga jutra začeli govoriti ljudje: »Hribrarji so dobili!« »Govorili so ga na Okroglu!« — »Izdan je bil, ko je čakal na vozo, pa so prišli namesto partizanov belogardisti!«

Odrevenela sta otroka obstala. Ali bi povedala mami ali ne? Pa je tudi mama že sama zvedela. Pripeljali so ga dopoldne v Št. Rupert. Vsega krvavega, z razbito glavo, so otroci poslednjič videli očeta.

Se enkrat sem pogledala sliko. Shujšani, resni obrazi, polni nečesa nepremagljivega, ti sežejo v dušo in srce. »Ali boste pustili, da bo on, ki je kriv očetuvo smrti, odšel nezakovan?« vprašuje otroke. Boli te, ko jih gledaš, te desetletne otroke, ki niso že dolgo več otroci.

Belogardist iz sosednje vasi je dosti kriv smrti tega očeta in mnogih drugih ljudi. Zdaj pa, ko ga imajo našli že v rokalah, se zanaša na pomoč domaćina, visokega funkcionarja v naši vojski in upa, da ga bo ta izvlekel iz blata, kamor je zašel.

Bolelo bi človeka bolj od vsega, če bi se našel zdaj res kdo, ki bi se potegoval za te ljudi, ki niso samo tem, temveč tudi mnogim drugim otrokom za vedno uničili mladost. Zločinci morajo biti kaznovani! Vida Brest.

Sklepi „Velikih treh“ v Potsdamu

Svet zunanjih ministrov petih velesil bo pripravil načrt mirovnih pogodb — Sprejeti so bili ukrepi, ki bodo za vedno onemogočili Nemčiji ogražanje svetovnega miru — Nemčija bo morala dati odškodnino za izgubo in trpljenje, ki ga je povzročila — Vojni zločinci morajo priti pred naglo sodbo — O razmejitvah bo odločala mirovna konferenca — Francova Španija ne more v organizacijo Združenih narodov

BEOGRAD, 3. avg. (Tanjug.) Sinoči je bilo izdano v Moskvi, Londonu, Washingtonu in Berlinu uradno poročilo o konferenci v Potsdamu med generalisimom Stalinom, predsednikom Trumanom in ministrskim predsednikom Attleejem.

V poročilu je rečeno, da se bo sestavil svet ministrov za zunanje zadeve petih velesil Sovjetske zveze, Velike Britanije, Združenih držav ameriških, Francije in Kitajske. Ta svet bo imel sedež v Londonu in bo razpravljaval v prvi vrsti o mirovnih pogodbah z Italijo, Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Finsko. Svet bo nadalje pripravil mirovno organizacijo za Nemčijo, katero bo Nemčija sprejela, ko bo sestavljena v Nemčiji odgovorna vlada.

Na konferenci je bil dosežen sporazum o načelu vzporedne zavezniške politike v Nemčiji za časa zasedbe po zaveznikih. Nacistem in nemški militarizem bošta iztrebljena. Ni pa namen zaveznikov, da uničijo ali zaslužijo nemški narod. Nemškemu narodu se bo nudila prilika, da si zasluži pogoje, ki mu bodo omogočili, da na osnovi demokracije in miru zopet stopi v družino narodov.

Uprava Nemčije se bo izvedla na osnovi decentralizacije političnega aparata in na osnovi krajevne odgovornosti. V vsej Nemčiji bodo po demokratičnih načelih ustanovljene krajevne samouprave. Vse demokratične stranke v Nemčiji bodo dovoljene ter bo uvedena svoboda govora in zborovanj. Za sedaj ne bo sestavljena osrednja nemška vlada. Medtem pa bo ustanovljenih nekoliko važnih osrednjih upravnih organov zlasti na polju financ, prometa, informacijske službe, zunanje trgovine in industrije. Za časa zasedbe se bo smatrala Nemčija za čvrsto gospodarsko enoto.

Vse nemške vojne sile na kopnem, na morju in v zraku kakršne koli oblike morajo biti popolnoma uničene. Vse orožje, municija in vojno orožje mora biti v rokah zaveznikov ali uničeno, vse nacistične ustanove in zakoni morajo biti ukinjeni.

Prepovedana je proizvodnja vseh vrst orožja, kakor tudi proizvodnja letal in pomorskega brodogojstva. Mora biti vsi veliki nemški karteli in sindikati, nemško gospodarstvo se mora decentralizirati, proizvodnja pa se mora koncentrirati na poljedelstvo in na miroljubno domačo industrijo. Nemčija bo prisiljena, da plača reparacije v naravi, da bi do največje mere dala odškodnino za izgube in trpljenje, ki ga je povzročila. Vendar ji bo puščen dovolj virov, da bo mogla obstajati brez pomoči od zunaj.

Ureditev bodočih meja: Poljska mora čakati na bodočo mirovno pogodbo, toda medtem časom bo Poljska upravljala ozemlje vzhodno od rek Odre in Neisse. Na konferenci je bilo sklenjeno, da bodo ostanki nemških manjšin iz Poljske, češkoslovaške in madžarske preseljeni v Nemčijo. Ta preselitev se bo izvršila na human način. Vladi Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav ameriških so pahljivo proučile to vprašanje. Ta sklep bo spročeno češkoslovaški in poljski vladi ter nadzorni komisiji na Madžarskem. Poljski in češkoslovaški vladi ter nadzorni komisiji na Madžarskem bo sporočeno, naj začasno ustavijo preseljevanje Nemcev, dokler vlade ne prouče poročila svojih predstavnikov v nadzornem svetu.

V poročilu se obširno govori kakšni bodo v Nemčiji postopki na gospodarskem, političnem in vojaškem polju.

Tri vlade so se odločile, da ponovno izrazijo svojo odločnost, da se vojni

zločinci brez zavlačevanja najstrožje kaznujejo.

V vprašanju Avstrije je konferenca »treh«
soglasno odločila, da se prouči francoski predlog, naj se delokrog časne avstrijske vlade razširi na vsa Avstrijo, toda šele potem, ko bodo prišli ameriške in britanske čete na Dunaj.

V pogledu Poljske so predstavniki sovjetske, ameriške in britanske vlade izrazili svoje zadovoljstvo o priliki sestave poljske vlade narodne enotnosti. Načelniki treh vlad so vzeli na znanje izjavo poljske vlade, da je voljna čimprej izvesti svobodne volitve in da bodo zastopniki zavezniškega tiska dobili popolno svobodo za poročila o položaju v Poljski.

V poročilu je govora tudi o vprašanju sprejema drugih narodov v organizacijo Združenih narodov. Tri vlade bodo priporočile sprejem onih držav, ki so bile med vojno nevtralne in ki izpolnjujejo pogoje, odrejene v listini Združenih narodov. Tri vlade žele dati na znanje, da ne bodo priporočile prošnje sedanje španske vlade za sprejem v organizacijo Združenih narodov.

Francija in Kitajska sta bili stalno obveščeni

Pariz, 3. avg. (AFP). Iz dobro obveščenih londonskih krogov poročajo, da sta bili francoska in kitajska vlada posebej obveščeni o vseh odločitvah na konferenci v Potsdamu, ki so jih zanimalo neposredno ter o ukrepih, ki so bili sprejeti.

Truman je odpotoval v Ameriko

Plymouth, 3. avg. (Ass. Pr.). Po sestanku z angleškim kraljem je predsednik Truman včeraj popoldne odpotoval na križarki Augusta v Ameriko.

Temne sile reakcije, fašizma, vojne so prejele zasluženi nauk

»Izvestija«
poudarjajo, da so sklepi potsdamske konference potrdili moč sovjetsko-ameriško-angleške koalicije pri izgradnji trajnega mira

Moskva, 3. avg. (Tass) »Izvestija«
pišejo v uvodniku: Poročilo o potsdamski konferenci je dokument velike politične važnosti. Konferenca je utrdila vezi med tremi vladi in je razširila okvir njihovega sodelovanja in medsebojnega razumevanja. Zmagala je anglo-sovjetsko-ameriška koalicija nad Hitlerjevsko Nemčijo, ki je bila dosežena z velikimi žrtvami, je bila triumf bratstva v orožju svobodoljubnih narodov. Februarja 1945 so voditelji treh zaveznikov velesil na Krimu skupno skovali načrt za to zmago. Takrat so objavili osnovna načela za uresničenje zmagaj. Ponovno je bil potrjen »skupen sklep, da se ohrani in utrdi v prihodnji dobi miru ta enotnost ciljev in dejanj, ki je v sedanji vojni omogočila zmago Združenih narodov.«

Konferenca med voditelji vlad treh demokratičnih velesil je nova in blesteča potrditev trdnosti anglo-sovjetsko-ameriške koalicije, življenjske moči idej in principov, ki so jih pred šestimi meseci proglasili na Krimu. Važni sklepi in sporazumi, ki so bili doseženi v Berlinu, so razvoj in dopolnitev teh principov v skladu s povojnimi potrebami Evrope. Organizacija pravičnega in trdnega mira, iztrebitev nemškega militarizma in nacizma, skrb za čimprejšnjo obnovo Evrope na načelih zdrave demokracije so bili glavni predmet razgovorov na berlinski konferenci.

Konferenca se je odločila za ustvaritev trajne ustanove: sveta zunanjih ministrov, ki ga bodo sestavljali zunanji ministri petih glavnih velesil: Sovjetske zveze, Združenih držav, Velike Britanije, Francije in Kitajske. Svet bo nadaljeval pripravljala dela, ki so potrebna za ureditev miru. Nujna in važna naloga sveta bo, da se stavi načrte mirovnih pogodb z bivšimi sovražnimi evropskimi državami, s katerimi je bilo sklenjeno premirje — Italijo, Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Finsko. Svet mora tudi izdelati predloge za ureditev teritorialnih vprašanj, ki še niso rešena in ki so nastala s koncem vojne v Evropi. Svet zunanjih ministrov bo tudi pripravil mirovno ureditev z Nemčijo. Ustrezaajoč dokument bo morala sprejeti nemška vlada, ko bo ta zopet sestavljena.

Berlinska konferenca je predvsem označila, da je na prvem mestu sklenitev mirovne pogodbe z Italijo, Italija je prva osna sila, ki je prelomila z Nemčijo, ki se je osvobodila fašističnega režima in dosegla velik napredek pri ustanovitvi demokratičnih institucij v svoji državi.

Voditelji treh vlad so sklenili podpreti zahtevo nevtralnih držav, da se sprejmejo v organizacijo Združenih narodov. Vendar so poudarili, da se ta odločitev ne more nanašati na špansko vlado, ki je bila ustanovljena s pomočjo onih sil in nima zaradi svojega izvora, svojega značaja, aktivnosti in ozkih vezi z napadalnimi državami lastnosti, ki so potrebne za priustitev. Brez dvoma je, da bo jasno in kategorično ocenitev Francovega fašističnega režima javno demokratično mnenje vsega sveta sprejelo z globokim zadovoljstvom.

Objavo rezultatov razgovorov voditeljev treh velesil o Nemčiji je ves svet pričakoval z veliko nestrpnostjo. Na berlinski konferenci je bil dosežen sporazum, ki se tiče političnih in ekonomskih načel koordinirane zavezniške politike v premagani Nemčiji za časa zavezniške kontrole. Glavne naloge vojaške okupacijske uprave so v skladu s krimsko deklaracijo o Nemčiji sledeče: razorožitev in popolna demilitarizacija Nemčije ter ustvaritev garancij, da Nemčija ne bo nikoli več mogla ogrožati svojih sosedov

pri vzdrževanju svetovnega miru. Doseči je treba popolno in dokončno uničenje vseh organizacij, ustanov, vojaških, polvojaških in nacističnih institucij v Nemčiji, prepoved izdelave vsakršnega orožja, razveljavlo vseh nacističnih zakonov, kaznovanje in sojenje vojnih zločincev, izoliranje voditeljev nacistične stranke in njenih institucij. Sklepi konference predvidevajo izključitev vseh aktivnih nacistov in drugih oseb, ki so sovražne zavezniskim silam iz vseh javnih in gospodarskih funkcij.

Zavezniki nimajo namena uničiti ali zaslužiti nemški narod. Voditelji treh vlad so se sporazumeli o tem, da mora zasedba Nemčije služiti kot priprava za zgradnjo dokončnega nemškega političnega življenja na demokratični podlagi in za eventualno miredobno sodelovanje Nemčije v mednarodnem življenju. Temu cilju mora služiti zavezniška kontrola nad javnim solstvom v Nemčiji, vzpostavitev krajevnih uprav, ki bodo zgrajene na demokratičnih načelih, dovolitve delovanja vseh demokratičnih političnih strank na vsem nemškem ozemlju. Prav tako bo dovoljena ustanovitev svobodnih sindikatov in dovoljene bodo tudi potrebne civilne svoboščine v okviru, ki ustreza vojaški varnosti. Od lastnih naporov nemškega naroda bo zavzela možnost, da zavzame tekom časa prostor med svobodnimi in miroljubnimi narodi sveta.

Načela gospodarskega postopanja z Nemčijo, ki so bila podrobno izdelana v Berlinu, predvidevajo ne le prepoved, temveč tudi preprečitev proizvajanja vsega, kar je možno uporabiti za vojaške cilje. Sistem zavezniške kontrole v nemškem gospodarskem življenju v potrebnih mejah, decentralizacija gospodarstva z namenom, da se uniči prevelika koncentracija gospodarske moči v obliki kartelov in trustov morajo iztrgati strupeno ost iz nemške industrije in uničiti nemški vojaški potencial. Principi, ki so jih izdelali v Berlinu glede zadržanja napram Nemčiji, predvidevajo ustvaritev nemškega upravnega aparata, ki bo moral vzeti nase popolno odgovornost vodstva nekaterih gospodarskih panog pred zavezniskim kontrolnim svetom. To še ne pomeni, da pričakujejo ustvaritev kakršne koli centralne nemške vlade.

Važno je dejstvo, da so se na konferenci v Potsdamu »Veliki trije«
sporazumeli o reparacijah, ki jih bo morala Nemčija plačevati, da poravnava povzročeno škodo. Poleg tega dolga sporazum, da bo Sovjetska zveza dobila gotove dele opreme iz zapadne cone Nemčije.

Na konferenci so se tudi obširno bavili s sledečimi problemi: preselitev nemškega prebivalstva, nemška vojna in trgovska mornarica, teritorialno varstvo, revizija postopanja zavezniških kontrolnih komisij v Romuniji, Bolgariji in Madžarski, obseg oblasti provizorične avstrijske vlade in pospešitev sojenja glavnih vojnih zločincev. Izražena je bila želja, da bi se s sojenjem glavnih vojnih zločincev čim prej začelo. Prvo listo zagovornikov bodo objavili že pred 1. septembrom tega leta.

V posebni deklaraciji o poljskih problemih so voditelji vlad izrazili svoje zadovoljstvo nad uspešno izvršenim sklepom mirmirne konference o sestavičasne poljske vlade narodne enotnosti. Vladi Velike Britanije in Združenih držav sta v posebni deklaraciji navedli ukrepe, ki sta jih podvzeli za zaščito interesov provizorične poljske vlade glede lastne poljske države na njenem področju ali pod njuno kontrolo. Voditelji treh vlad so upoštevali zahteve zastop-

nikovčasne poljske vlade narodne enotnosti, ki se tičejo poljskih zahodnih meja in so se sporazumeli, da se končno odločitve prepusti mirovni konferenci. Nekateri deli prejšnjega nemškega ozemlja, vstevši ozemlje prejšnjega svobodnega mesta Gdanska, bodo pod poljsko državno upravo. Na konferenci je bil sprejet predlog sovjetske vlade, da se dokončna določitev teritorialnih vprašanj reši v mirovnih določilih.

Zahodna meja Sovjetske zveze, ki leži ob Baltskem morju, bo potekala od točke na vzhodnem rtu gdanskega zaliva na vzhod, severno od Frauensberga in Goldapa do točke, kjer se stikajo meje Litve, poljske republike in vzhodne Prusije. Prav tako je bil na konferenci dosežen sporazum, da se mesto Königsberg z okolico odstopi Sovjetski zvezi.

Namen berlinske konference je zagotovitev varnosti in ohranitev trajnega mira. Sklepi na konferenci kažejo, da bodo zavezniki sodelovali tudi pri problemih miru. Enotnost v delu je trem velesilam prinesla veliko zmago v vojni. Temne sile reakcije, fašizma in vojne so prejele svoj zasluženi nauk. Uspešno in plodovito sodelovanje zaveznikov v miru jim bo olajšalo delo pri izgradnji trdnega podlage za mednarodno sodelovanje miroljubnih narodov. — Rezultati dela berlinske konference nam dajejo novo zagotovilo, da bodo vlade in narodi treh demokratičnih velesil skupno z drugimi Združenimi narodi zagotovili trajen in pravičen mir.

IZ VSEGA SVETA

Univerza v Užhorodu

Užhorod, 3. avg. (Tass) Ljudski svet Zakarpatske Ukrajine je sprejel sklep, da se ustanovi državna univerza v Užhorodu. Studij se bo začel 1. oktobra.

Odstop bolgarskega ministra

Sofija, 3. avg. (AFP) Namestniki so sprejeli odstop Nikole Petkova, ministra brez listnice izvršni odbor kmečke stranke je nedavno izjavil, da Petkov ni kvalificiran za zastopstvo stranke v vladi Domovinske fronte.

Zborovanje poljskih advokatov

Varšava, 3. avg. (Tass) V Varšavi se je začelo zborovanje advokatov in sodnikov. Zborovanje je razpravljalo in soglasno potrdilo novi bračni zakon, ki ga je pripravilo ministrstvo pravde.

Demobilizacija francoske vojske

Pariz, 3. avg. (AFP) Vojni minister André Diethelm je izjavil pred posvetovalno skupščino, da bo demobilizacija francoske vojske, ki se je začela meseca julija, končana v oktobru.

Nova belgijska vlada

Bruselj, 3. avg. (AFP) V novi belgijski vladi so sedaj štirje katoliki, en neodvisen, šest liberalcev, pet socialistov in dva komunisti.

Obsodba vojnih zločincev

Bukarešta, 3. avg. (Tass) Romunski listi so objavili obsodbo šeste skupine 18 vojnih zločincev, ki so zakrivali pokolje v Berezovki in drugih taboriških smrti. Sedem obtožencev je bilo obsojenih na dosmrtno težko fečo, šest na deset do dvajset let težkega dela. Premoženje vseh obsojencev je bilo zaplenjeno. Trije obtoženci so bili oproščeni.

Aretacija Hitlerjevega polbrata

London, 3. avg. Hamburgski radio je objavil, da je bil aretirani Hitlerjev polbrat Alojz Hitler, ki je bil prej lastnik zelo obiskane berlinske kavarne.

Strahovlada »jetniškega stražnika« Vulgarisa

Protest osrednjega odbora organizacije EAM proti nečloveškemu ravnanju z grškimi političnimi jetniki

Atene, 3. avgusta. (Tass.) Zastopniki osrednjega odbora EAM so obiskali ministrskega predsednika in so protestirali proti nezgodnim pogojem, pod katerimi imajo zaprte politične jetnike in proti incidentom v eni od jetnišnic. Zahtevali so tudi osvoboditev rodoljubov, ki bi morali biti amnestirani po sporazumu v Varkizi.

Ob istem času so številna odposlanstva v imenu jetnikov, prebivalcev raznih predmestij, delavcev in študentskih organizacij obiskali predstavnike grških oblasti, veleposlanstva zaveznških držav in inozemske dopisnice. Izjavili so, da so v kazni jetniki neverjetno nagnetni ter da žive v celicah, katerih okna so zastavljena z opeko. Jetniki cela dva dneva niso dobili vode. Zdaj, ko je temperatura dosegla 40 stopinj v senci, je položaj teh ljudi popolnoma neznošen. 30. julija so si jetniki priborili dovoljenje, da odstranijo nekaj opek iz oken, ko so pa s tem delom pričeli, so jih stražniki preprečili.

Odposlanstva so zahtevala osvoboditev vseh oseb, ki so bile vrzene v

ječe brez razsodbe ali preiskave. Zahtevala so osvoboditev junakov odporne gibanja Modenosa, Avhira in Burdida, ki so bili obsojeni na smrt, izboljšanje življenjskih pogojev za jetnike, kaznovanje izdajalcev, prenehanje terorja, ki se je v zadnjem času še povečal, odstop »vlade jetniških stražnikov«
Vulgarisa in Tsatsosa in sestavo vlade, ki bi res predstavljala ljudstvo.

Ko je bilo odposlanstvo na poti k ministru pravde, ga je policija razgnala. Več oseb je bilo pretepenih in ranjenih.

Umor sovjetskega vojnega ujetnika v Solunu

Atene, 3. avg. (Tass.) Po poročilih levčarskih listov so »neznane osebe«
v Solunu do smrti mučili bivšega vojnega ujetnika, vojaka Rdeče armade, Borisa Gurčika in so ga nato zagnale v morje. Oblastva so prepovedala prebivalstvu in drugim vojnim ujetnikom, da bi se udeležili pogreba.

Demokratizacija Dunaja

Z odobritvijo sovjetskega poveljnika so bili imenovani župani v dvajsetih dunajskih okrajih

Dunaj, 3. avgusta. (Tass.) Tu je bil objavljen seznam novih županov prvih 20 tih dunajskih okrajev. Imenovanje jih je s privojenjem treh demokratičnih strank dunajski župan general Koerner. Zavedna izjava naglašala, da so morali po osvobojenju Dunaja krajevni poveljniki Rdeče armade obnoviti okrajne uprave brez sporazuma s političnimi strankami, ki jih tedaj še ni bilo.

Med imenovanimi okrajnimi župani je 11 socialistov, 7 komunistov in trije

člani ljudske stranke. Med namestniki je 10 socialistov, 14 komunistov in 18 članov ljudske stranke.

Prejšnji in novi načelniki okrajev so se zbrali v mestni hiši, kjer je župan Koerner izjavil, da je imenovanje novih načelnikov odobril sovjetski vojaški poveljnik generalajtnant Blagodarov. Koerner je govoril o nalogah, ki čakajo občinske uprave. Pozval je okrajne župane, naj se v svojem delu poslužujejo lastne pobude.

Žalna svečanost ob obletnici varšavske vstaje

Odkritje novih množičnih grobov

Varšava, 3. avg. (Tass) Vsa Poljska slavi obletnico vstaje v Varšavi. V bližini Varšave so postavili začasen spomenik na vojaškem pokopališču, kjer leže pokopane mnoge žrtve vstaje. Na tisoče prebivalcev Varšave se je udeležilo odkritja spomenika.

Na žalni slovesnosti so govorili varšavski župan Tolwinski, Dwarkowski v imenu poljske delavske stranke, Gawski, član poljske socialistične stranke, Cudny za »Stronictwo ludowe«, Beniger za »Stronictwo demokratyczne«
ter Helena Jaworska v imenu varšavskih partizanov. Govorniki so obsojili izdajalsko vlogo poljskih reakcionarjev, ki so izvaljati prezgodnjo vstajo zato, da se polastijo oblasti. Istočasno so govorniki izkazali žast neprimernemu junaštvu ljudstva, ki je branilo svobodo svoje domovine.

K vzhodnju spomenika so položili neštete vence, ki so jih poklonile različne politične stranke, javne organizacije in prebivalstvo Varšave.

Varšava, 3. avg. (Tass.) V kraju Lembovicy blizu Modlina v Šleziji so odkrili

velikanske grobove deset tisočev ljudi, ki so jih nemški fašistični napadatelci izmučili do smrti. Vsi poljski listi objavljajo članke o tem grozotnem zločinu.

»Dziennik zahodny«
v Krakovu poroča, da so bili odkriti preko sto metrov dolgi grobovi, od katerih je vsak vseboval 300–500 trupel ljudi, ki so umrli od lakote, bili ustreljeni ali so jih žive pokopali. Del grobov je bil prestrašen s plevelem.

Na velikem pokopališču, ki so ga Nemci imenovali »vežbališče«, so bili raztreseni predmeti, ki so dokazila zoper krivce: suknjiči Rdečearmejev, široke nizozemske očke, ki so jih dali britanskim in francoskim vojakom namesto škornjev, ko so jim jih Nemci vzeli, pomečkane vojaške čepice raznih zaveznških armad, krpe perila itd. Nemci so temeljito uničili vse listine in vse, kar koli bi moglo pripomoči k spoznanju žrtev.

List »Varšavsko življenje«
piše v uvodniku: »Strašnim besedam, s katerimi je človeštvo že ožigosalo Nemčijo, se je pridružila še ena — Modlin.«

Franco — vojni zločinec

»Advokatska socialistična fronta«
v Mehiki zahteva proglasitev Franca za vojnega zločinca

Mexico City, 3. avg. (Tass) Največja in najvplivnejša organizacija mehiških odvornikov »Advokatska socialistična fronta«, ki ji načeluje znani advokat Linso Catane Morlet, je objavila izjavo, ki so jo podpisali vsi člani organizacije.

Izjava zahteva, naj se Franco smatra za vojnega zločinca. V isti izjavi protestirajo mehiški odvorniki proti zadržanju odbora Združenih narodov za preiskavo vojnih zločincev, ki je v odgovoru na prošnjo naprednih organizacij v Mehiki v zvezi z ustrelitvijo podpol-

kovnika notranjih francoskih oboroženih sil Vitorija in njegovih sedmih tovarišev na Franco ukaz ugotovil, da je ta zaveda »bolj politična kot pravna in da ne spada v območje odbora.«

Vladni organ »El Nacional«
vztraja na zahtevi, da je najnujnejša naloga Združenih narodov uničiti Franco režim. List piše, da je bil Franco »glavni Hitlerjev in Mussolinjev pomočnik pri njuni napadalni politiki ter temačni krvnik španskega ljudstva.«

Ali se je proces proti Petainu sploh pričel?

»Humanité«
ugotavlja, da se na procesu izmikajo bistvenim vprašanjem

Pariz, 3. avg. (Tass) List »Humanité«
je objavil članek o Petainovem procesu, ki pravi:

»Razgovori v sodni dvorani čisto spominjajo na parlamentarno debato ali bolje na akademske razprave na seji komisije zgodovinarjev. Dodajte temu še majhno dvorano, ki nikakor ne zadostuje za takšne procese, na katerem bo eden izmed največjih zločincev zgodovine, krvnik Francije in morilec republike, sojen in obsojen. Taktika zagovornika obstoji v skrbnem izmikljanju vseh vprašanj, ki se tičejo bistva. Opozoriti moramo tudi na neokusno laž strahotnega starca, ki trdi, da je ali gluh, ali pa da se ga vse skupaj nič ne tiče. Pravico imamo vprašati: Ali se je proces proti Petainu sploh pričel?«

Isti list opozarja, da bo znatna skupina »prič, ki bodo zagovarjala maršala,«

dala svoje izjave. »Čudno je, da bo teh trikrat več kakor prič, ki obtožujejo maršala. Zakaj pa ni na seznamu prič, ki bodo obtoževale, vdov in sirot neštevitih žrtev, ki jih je Petain izdal svojemu prijatelju Hitlerju? Zakaj ni na seznamu tistih, ki so se vrnili iz Dachaua in Buchenvalda?«

Brez dvoma se je v Parizu že pojavila »peta kolona«, ki trosi letake, na katerih se menjajo primeri Göbbelsove in vichijske propagande z gnumsin protikomunističnim obrekovanjem in hvalisanjem izdajalca Petaina. Zastopniki »pete kolone«
dvigajo svoje glave ter pričenjajo s svojim delovanjem. Potrebno je zatrete njihove spletke v kali. Prvi korak proti tem škodljivcem je pospešitev procesa proti perfidnemu maršalu, smrtna obsodba in takojšnja usmrnitev izdajalca številka 1 — Petaina.«

Delavske stavke v Angliji

London, 3. avg. (AFP) Stavke, ki so izbruhnile v Angliji predvsem med železničarji, pristanškimi delavci in avtobusnimi šoferji, so zavzele precejšen obseg. V ta spor je zapletenih več kot pol milijona delavcev. Mezdni spori med železniki družbami in narodnim združenjem železničarjev trajajo že več mesecev. Vsekakor bodo ti problemi prvi in najvažnejši, ki jih bo obravnavala nova laburistična vlada.

Dočim trdijo delavci, da ima stavka različne vzroke, smatrajo laburistični krogi, da so sedanje stavke povojni pojav, ki tvorijo del vprašanja preusmeritve iz vojne proizvodnje na miredobsko. Po mnenju teh krogov je nastala stavka zaradi dveh glavnih činiteljev:

1. Nakopičen vojni napor, ki ga ne upravlja več pritisk vojne in bojazni, da

bo mir prinesel poslabšanje mezd in življenjskih pogojev.

2. Stotisoče vojnih delavcev se noče ločiti od modernih delavnic ter se vrniti k svojemu predvojnemu delu v starih tovarnah, kjer bi morali delati za nizke mezde in stanovati v berških okrajih.

Pod temi pogoji bo v glavnem odvisno od zmognosti vlade, kako odvrniti delavsko krizo, ki je nastala pod temi pogoji. Vlada bo morala dati ljudem občutek gospodarske varnosti.

Železnikarska zveza je že zahtevala povojni dogovor, ki bo zajamčilo osnovno mezdo 4 in pol funta šterlinga. Znano je, da so bili železničarji razen poljedelcev najslabše plačani.

Konec »Imperjske politike«
prijelili jutri.

Naša mladina na morju

Pred par dnevi je bilo vse živo pred Narodnim domom v Ljubljani. Kljub zgodnji jutranji uri so bili vsi otroci živahni, očke so jim svetlo stajale, saj se bodo odpeljali na počitnice, na morje! Sedaj so že tam in Nada Makovčičeva nam piše, kako so potovali in kako uživajo sonce in počitek ob morju.

»Avto je zdrčal po Tržaški cesti tja proti naši ljubljani Primorski in Istri. Vesela je bila pot, saj smo se peljali po svobodni domovini. Pozdravljali smo parizane, ki so korakali mimo nas na jutranje vaje in že je bil avto poln pesmi: Na juriš! Peljali smo se mimo travnika, kjer so kosec klepali svoje kose in iz »Jurisac« je prešla pesem v: »Kosec koso brusic. Živahni smo bili vso pot. Peljali smo se skozi porušeno Postojno in ne- strpni smo postajali. Ali bomo kmalu prispeli?

Naeenkrat vzklík: Morje! Nenadoma smo se vsi dvignili in dolj vzdih se nam je izvil iz prsi. Potem tišina. Slišalo se je samo brnenje avtobusnega stroja. Prej so pela naša grla, zdaj pojo naša srca. Avtomobili so se ustavili. Izstopili smo in gledali tja v dolino, kjer se svetijo strehe tržaških hiš in morje... Kako, da si danes tako čudovito modro? — Zato, ker sem vaše, svobodno!

Sele čokolada in prepečenec nas je zdramil iz zamaknenosti. Potem pa zopet na avtomobile in dalje proti Istri. Trte so bile obložene z grozjem, smokve se sklanjajo nizko nad cesto. Ojke glej — simbol miru. Mnogi jih še niso po-

znali. Približali smo se obali. Valovi udarjajo ob skale in zdi se mi, da venomer čujem: Vaše sem, vaše sem... Peljali smo se po asfaltirani cesti, navkreber po poti, vsenkani v skalo. Dospelci smo na vrh in zopet zagledali morje, ob morju vile, hotele, parke, pod nami pa Portorož. Po serpentinasti cesti smo se spuščali proti obali.

»Glej, glej tam oni hotel v srodini, prava palača! — »Pa kako lep park je okoli! In koliko krasnih balkonov! To mora biti lepo v njem.« Kam zavijemo? Na dvorišče tega hotela. Igrali se bomo v parku, z balkonov pa bomo zjutraj in zvečer gledali na morje.

Da, mi otroci delavcev in uradnikov bomo uživali lepoto in udobje, o čemer se nam prej niti sanjalo ni. Mi skromni Šolarji bomo oprčali moč iz čudodelnega morja in sončnih žarkov, ki sijajo jače kot pri nas.

O partizani, koliko smo vam dolžni? Če bi vas ne bilo, bi tudi morja za nas ne bilo. Da bi vi ne bili taki junaki, bi mi, da ne imeli pravice do zdravja, do veselja, do življenja. Hvala vam, naši dragi, najdražji!

Kako nam je zdaj? Čudovito! Radi bi kar naprej tičali v vodi, pa naše vzgojiteljice pravijo: »Počasni, malo vode, malo sonca, malo počitka.« Ker je danes šele drugi dan, pa vam bomo drugič pisali, kako se imamo.

Oprostite pa nam morate, če vam zdaj povem, da smo na vas kar malo pozabili.

Odlok o davčnih stopnjah

Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije je odločil:

1. da se stopnja, predvidena v 6. členu zakona o davku na poslovni promet, določi na 4 %;

2. da se stopnja davka na poslovni promet, navedena v 4. in 5. rubriki ter v pripombah tarife skupnega davka na poslovni promet, št. 86.210 z dne 27. decembra 1939 z vsemi kasnejšimi spremembami in dopolnitvami, ki so veljale na dan 6. aprila 1941, povisajo za 30 %.

Povisane stopnje se uporabljajo samo z desetinkami, ki se zaokrožijo navzgor, če stoltnice prekoračijo število 5.

Obnovitvena dela v mariborski tekstilni tovarni

Tovarna mariborske tekstilne industrije je bila v času okupacije močno bombardirana. Zlagalnica, tkalnica, vodovodna in električna mreža in mnogi drugi stroji so bili poškodovani. V tovarni so zaradi mraza popokale cevi. Nemci so 1. novembra 1944 ustavili obrat in odpuščali delavce, hoteli pa so jo zopet spravili v tek, a se jim ni posrečilo. Po osvoboditvi pa so se zopet vrnili naši delavci in začeli obnovljati tovarno. Prve težave so bile odstranjene, manjka le še strokovnjakov. V tovarni je zaposlenih okrog 40 mladincev, ki so si organizirali udarno četo in opravljajo dvakratno delo. Delavstvo si je izvolilo svoj sindikalni odbor, ki je organiziral kuhinjo, kjer dobi vsak po en obroček tople hrane dnevno. Uredili so si svoje društvene prostore z odrom in čitalnico, zbirajo knjige za svojo knjižnico in prirejajo kulturne prireditve.

Tudi maldinska organizacija ima slično ustanovo.

Direkcija za transport prevzela vse avtobusne proge v Srbiji

Beograd, 30. julija. Po pooblastilu predsednika narodne vlade Srbije in v smislu člena 3. uredbе direkcije za transport se prevzemajo od 1. avgusta tega leta vsi avtobusi (razen vojnihi) na področju federalne Srbije za potrebe direkcije za transport. Pozivajo se ustanove, podjetja in privatni lastniki, ki imajo avtobuse v dobrem stanju, da se takoj javijo direkciji za transport zaradi ureditve odškodnine. Pozivajo se tudi lastniki neuporabnih avtobusov, da jih v kar najkrajšem času napravijo sposobne za promet in da se v ta namen javijo direkciji za transport. Kolikor bi bili po 1. avgusta najdeni v prometu ali izven njega neprijavljeni avtobusi, bodo odvzeti brez kakršne koli odškodnine.

Vojaške edinice

prosimo, da naroče za naprej »Ljudsko pravico« proti plačilu skupno ali na posamezne naslove, ker smo jim morali brezplačne izvide zaradi ekonomskega reda ustavit.

Uprava.

Obvestila

ODREDBA

Na temelju člena 1. Uredbe o ustanovitvi Državnega podjetja za promet z odpadki, ki jo je izdal Gospodarski svet, dne 27. marca 1945 pod št. 37 (Uradni list: Demokratske federativne Jugoslavije z dne 30. marca 1945, št. 17), se ustanovi za območje federalne Slovenije Državno podjetje za promet z odpadki, ravnateljstvo v Ljubljani.

Na predlog Upravnega odbora Državnega podjetja za promet z odpadki št. 1536 z dne 27. julija 1945 in na temelju čl. 6 citirane uredbe postavljam za upravnika Državnega podjetja za promet z odpadki, ravnateljstvo v Ljubljani, tov. Jerasa Ivana, iz Ljubljane, Muzejska ulica št. 5a, za glavnega poslovnega odbora tega ravnateljstva tov. inž. Laha Miroslava in Kralja France, oboja iz Ljubljane.

V Ljubljani, dne 2. avgusta 1945.

Minister za trgovino in obrabo: DR. LADO VAVPETIČ, l. r.

RAZPIS

tečaja za apotekarske knjigovodje

Pozivamo interese, ki imajo smisel in veselje do administrativnega dela v državnih lekarnah, da se prijavijo v tečaj za apotekarske knjigovodje.

Tečaj bo obsegal oca 20 ur in se bodo predavanja vršila trikrat tedensko v večernih urah, tako, da bo tudi zaposlenim osebam omogočen obisk tečaja.

Prijave morajo vsebovati poleg potrebnih osebnih podatkov tudi še spričevalo o z uspehom dovršeni mali maturi ali odgovarjajoči šolski izobrazbi in pa osebno polo, potrjeno od krajevnega OF odbora.

Prijave za sprejem je vložiti najkasneje 1 teden po objavi razpisa v dnevnem časopisu in to na Ministrstvo za narodno zdravje, oddelek za apotekarstvo, Ljubljana, Stari trg št. 34.

Vsem okrajnim volivnim komisijam

Pozivamo okrajne volivne komisije, da za istega dne, ko ugotovijo rezultate volitev posameznih krajevnih NO odborov, pošljejo ministertvu za notranje zadeve brzojavna poročila o volilnih izidih z naslednjimi podatki: 1. kraj (volilna enota), 2. skupno število volilnih upravičencev, 3. število oddanih glasov, 4. odstotek udeležbe, 5. število volilnih upravičencev, ki niso glasovali, 6. število popolnoma nevoljanih glasovalcev.

Izdajanje osebnih izkaznic

Vsi oni, ki so vložili prošnje za osebne izkaznice v redni poslovni list Pred Skofijo 3 pri »Aleš« od št. 16.001 do 17.000 naj 1. avgusta dvignijo v bivši Mestni zastavljalnici na Poljanski cesti št. 15 počenši z dne 4. 8. 1945 med uradnimi urami od 8—12 in od 15—19.

Osebnice izkaznice mora vsakdo osebno dvigniti. S seboj naj prinese kako javno listino — kratni list, družinsko knjižico itd.

Poziv trafikantom

Vsem trafikantom, bivšim in sedanjim, kakor tudi vsem reflektantom za podelitev trafike se sporoča, da je v teku revizija vseh od Prodajnega monopolskega nadzorništva v Zagrebu izdanih dovoljenj, zato naj ne vlagajo prošnji za podelitev trafike, dokler ne bo revizija izvršena.

Iz pisarne Monopolskega inspektorata št. 100 z dne 1. VIII. 1945.

PREKRBA

Kvas

Potrošnike, trgovce in zadruge obveščamo, da imajo samookrbovanec in dolni oskrbovanci vso pravico do enake količine kvasa, kakor ga prejemale polnooskrbovanci in sicer na osnovne karte, pa bodisi, da so jim odrezani odrezki za moko in maščobe ali samo moko ali samo maščobe. Trgovci mora s štampiljko na glavi karte potrditi, da je upravičenec kvas prejel.

Umetni med

Otroci in mladina do 18 leta starosti prejmejo pri evlji stalnih trgovcih in z drugih po pol kg umetnega medu na osnovne živilske karte in sicer do treh let starosti na odrezek »Mlad. avg. 191«, letniki od 4—9 na odrezek »Mlad avg. 201«, letniki od 10—18 na odrezek »Mlad avg. 301«. Cena v nadrobni prodaji je din 28.50 za 1 kg.

Trgovci in zadruge opozarjamo, da je med v dozah po 12.50 kg netto. Ako ga bo komu zmanjkalo, naj napoti stranke k sosednjemu trgovcu.

Uradne ure

Vse stranke — potrošnike, kakor tudi trgovce in zadruge opozarjamo, da so uradne ure za stranke v Nakazovalnem oddelku D Odsaka za preskrbo izključno le od 7 do 12 ure, izvenših odsaka za mleko, kjer so uradne ure le do 11.30 ure. To ne velja za trgovce in zadruge v dneih, ko se izdajajo nakaznice za živež na skladišča. V III. nadstropju na Novem trgu št. 4 se obravnavajo v sklopu Nakazovalnega oddelka Odsaka za preskrbo samo te zadeve:

Nakazovanje špecerijskega blaga, vina, piva, sadja, zelenjave, mleka, tobaka, nakazovanja blaga in obračunavanje odrezkov gostinskih obratov, prepisovanje strank od trgovcev na trgovca, dočim se je v pogledu prejemanja in reklamacije kart obravnavati samo na Oddelku za živilske nakaznice v Batovo palačo.

Poleg tega obveščamo prebivalstvo, da bivši »Prevodi« ne obstoja več, mesto njega posluje Nabavljalnici zavod ali na kratko »Navode«, ki pa ima le nalogo preskrbeovati živež, dočim so posli nakazovanja blaga poverjeni Mestnemu narodno osvobodilnemu odboru. Odsoku za preskrbo. Zato naj se vse prošnje v pogledu nakazovanja živil naslavljajo in pošljejo na gornji naveden, ne pa na »Navode«.

K novim cenam cestne železnice

Uprava je bila prisiljena k povišanju vozne cene od 1 na 2 din, ker se je izkazalo v tekočih dnevih meseca julija, da z dohodki enodinarske cene ne bo mogoče kriti izdatkov. Uravnovešenje pa je nujno potrebno, ker nima uprava cestne železnice nikakih izgledov na kako subvencijo. Izdatki sami pa so narasli zaradi prilagoditve plač uslužbencev novi odredbi, zaradi povišanja socialnih dajatev in pa zaradi potrebe temeljite obnove voznega parka, vozne žice, drogov in proge. Ta obnova je tem bolj potrebna, ker se je v preteklih letih vzdrževanje zaradi pomanjkanja materiala in delovnih sil moglo vsrčiti le v tolikšni meri, da se je vzdržal promet. Z zopetno uvedbo prestopnih voznih listkov in pa mesečnih in dajskih voznic pa je ustrezno željam stalnih potnikov, ki so bili v juliju z ukinitvijo enih in drugih olajšav najbolj prizadeti. Popust pri mesečnih voznicah znaša preko 50%. Celotno povišanje pa ne presega z odredbo ministertva za trgovino in preskrbo od 3. 7. 1945 dovoljenih 50% na vozno ceno od avgusta 1939. Po uvedbi poldinarskih bankovcev odnosno kovanega drobiža bo uprava ob ugodnem razvoju finančnega stanja pristopila k ponovni reviziji cen in skušala auditi potnikom čim cenejši prevoz.

Komisija za upravo narodne imovine pri Predsedstvu SNOS-a v Ljubljani, palača Bate IV

opozarja na to, da ne sovпада v njeno območje niti delitev raznih razpelnjenih preminih (pohišta, oblek, perila itd.), niti dodelitev stanovanj. V teh zadevah se stranke ne sprejemajo ter naj se interese obračajo direktno na naše odseke za Upravo narodne imovine pri pristojnih NOO-jih, odnosno na obstoječe stanovanjske urade.

Sprememba voznega reda na avtobusni progi Ljubljana—Kamnik

Z dnem, ko bo vzpostavljen železniški promet na progi Ljubljana—Kamnik, se spremeni vozni red na avtobusni progi Ljubljana—Kamnik takole:

Ljubljana: odhod ob 6.30 in 12.00 uri, Kamnik: odhod ob 8.00 in 13.30 uri.

Tovariši in tovarišice aktivisti!

Naš tisk ne doseže svojega namena, če ne prihaja točno v roke, komur je namenjen — našemu ljudstvu. So pomanjkljivosti pri sami upravi, so pa tudi napake in nerednosti pri razdeljevanju lista na terenu. Te napake moramo odpraviti povsod še ta mesec. Naše geslo naj bo: Vsak naročnik naj »Ljudsko pravico« v redu in točno prejema!

Zato na delo vsi: podružnice, propagandisti, poverjeniki, kolporterji in končno — vsi naročniki:

1. Pretresite natančno vse omrežje naročnikov svojega okraja, da ugotovite, če prihaja »Ljudska pravica« redno vsak naročnikom.
2. Ugotovite, kje je izvor nerednosti in napak! Morda so v upravi, morda na pošti, podružnici, morda so posledice sabotaže. Vsak primer nerednosti uravnava samoiniciativno, pa tudi nam sporočate!
3. Mrežo naročnikov moramo povečati, dostavo časopisov pa urediti in ustaliti. Komur je treba zato pomoči z naše strani, naj nam sporoči, da mu pomoremo.
4. Pridobite čim več rednih naročnikov! Ustanovljajte tiskovni sklad, v pomanjkanju sredstev, naj se vaši kolektivno naročajo na časopis.
5. Kdor želi prostopiti k temu delu na novo, naj se javi.

Ne odlašajte! Ta mesec moramo odpraviti vse napake. Posvetimo vso pažnjo razširjenju našega lista s polno zavestjo odgovornosti do našega tiska.

Uprava »Ljudske pravice«.

PAVLA PELCA - KOZUHA

člana Okr. Gosp. komisije Kamnik.

naprošam, da mi jih v svrhu prekopiranja posodi, ker sem ob priliki za plembe premoženja prišla ob vse elike, pa bi mi bile sedaj drag spomin.

ANI PELC - KOZUHOVA
trgovina Senica, Domžale

OBVESTILA

Dnevne vesti

Nedeljsko zdravniško dežurno službo od sobote, dne 4. avgusta t. l. opoldne do ponedeljka, dne 5. t. m., do 8. zjutraj, vrši mestni zdravnik dr. Igičar Vinko, stanujoč Tržaška 14, telefon 22-89.

Voznja po železnici čisto se opaža, da se ob priliki polovanja z vlaki vozijo tako civilne kakor tudi vojske osebe na avtoobčih, odbojnih, stopnicah in zavorah potnikih in tovornih vozov, v službenih vozovih in celo na tenderjih strojev, kar je protizakonito in nevarno, ter povzroča občutne zaskanitve vlakov, ker se morajo potniki napotiti z nadvoljenih mest v polniške vozevo. Nezgode, ki so posledica zavzetih nja nedovoljenih mest na železniških vozilih, povzročajo železniški upravi mnogo plesa z preiskavami. — Zato pozivamo potujoče občinstvo, da zavzema prostora v vozovih in to v prostorih, ki so zanj določeni. Proti kršiteljem bodo pristojne oblasti postopale v zvezi strogotno.

POS - Kolesarski odsek. Jutri, 5. t. m., izlet kolesarjev in simpatizerjev v Kranj, kjer se bodo sestali z ostalimi kolesarskimi športniki drugih krajev Slovenije. Z ozirom na predstojajoče kolesarske tekme, bo ob tej priliki konferenca zastopnikov in avtoriziranih pripeljanih za to veliko nalogo, sta pred tem predvideni sta dve kolesarski dirki (12. in 13. t. m.), o čemer se bo v Kranju tudi razpravljalo. — Zato, kolesarji, jutri v Kranj! Odhod ob 7. zjutraj izpred kavarna »Evropa«. — Ref.

Trgovca društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani ima razdržitveni občni zbor v soboto, dne 11. avgusta 1945 ob 7. zvečer v Trgovskem domu, Gregorčičeva ul. 27.

Vatopnice za miting, ki ga priredi Sola Narodne milice dne 4. avgusta t. l. ob 20. zvečer v Dramskem gledališču se dobe v predprodaji v operi, dne 4. VIII. v soboto od 10 do 12 in od 16 do 18, ter pol ure pred predstavo v Drami. Pohiralci se bodo prostovoljni prispevali v prid vojnim sirotam padlih partizanov.

Za dijake in dijakinje, ki so v šolskem letu 1944-45 obiskovali prvi ali drugi razred bivše Gospodarske šole se priredijo četredeljni poštniškimi tečaji, ki se bodo predvidoma pričeli v ponedeljek, dne 6. avgusta doma prišli in dijakinje, ki se dosedaj še niso vpisali, naj se javijo do sobote 4. avgusta 1945.

Tečaj ruskega jezika priredi za občinstvo Podružnica SZPND na Trg. akademiji v Ljubljani. Interesenti se lahko prijavijo vsak dan dopoldne pri služitelju Trg. šole, Gregorčičeva ul. št. 29.

»Ljudska pravica« ESZDNS. Vsi, ki sodelujete pri Ustnem časopisu pridite na vajo v nedeljo 5. 8. ob 8. uri dopoldne v dvorano bivše Delavske zbornice. Udeležba obvezna. Nastop popoldne v Splošni bolnišnici.

Objava RKS. Gospodično, ki nam je pred dnevi sporočila, da je umrla gospa Zazigajev Irma, prosimo, da se nujno ogasi v pisarni Rdečega križa Slovenije, Ljubljana, Marijin trg 5.

Miting v Bizoviku, priredi v nedeljo 5. t. m. ob 16. uri krajevni odbor OF Bizovik. Občinstvo je vabljeno k udeležbi.

Uslužbeni tvrdke Reič Josip, Poljanski nasip 4-6 so darovali 4.822 din za obnovo porušene domovine in 393 din za ranjene partizane. — Neimenovani daruje za napotbeboje v kvartu Poljane, 3000 din in za AFE kvarta Poljane 1000 din. Zgled skupnega dela in žrtvovanja.

Namesto cvetja na grob mladina Bernik Tinkota poklanja Ham Josipina 1000—din za ranjene bore.

Tvrdki M. Bajda, pred škofijo se invalidi invalidskega doma v Trnovem pričrno zahvaljujejo za darovane cigarete in tobak. Z zadovoljstvom opažamo, da naši narod ni pozabil borec-invalidov. — Invalidi invalidskega doma — Trnovo.

TOVARISI IN TOVARISICE

OGLASI

SEDLAR, POMOCNIKA in vajenca sprejemam takoj. Močnik Jože, splošno sedlarstvo, Preseje 59, pošta Radomlje.

DEKLE, zdravo, pošpno, za pomoč v gospodstvu in trgovini, sprejemam takoj. Plača po dogovoru. J. Jerko, Tyrševa c. 168, Ljubljana.

PRODAMO

PRESNI POD, hrastov, še dobro obranjen 3 in pol X 3 in pol m velik, se prodaja. Videti je v Nunski Grabi, Ljutomerške gorice. — Lastnik Murza, pošta Verzej.

NAPRODAJ je miza, stol, omara. Poljanski nasip 40, III. nadstr. Slana Mar.

PLENICKE in otroške gareture, hlačke dolge in jopice, prodam. — Pavlin, Sušteričeva 7, podpriljčice. (Mostje)

SOBO IKEM

SOBO s posebnim vhom, lepo opremljeno ali garsonjero, iščem. Ponudbe pod »Mir in čistoča« 1851c na upr. »Ljudske pravice«.

KRAVATE izdelujem in popravim, da so kakor nove. Sprejemam dnevno od 8—10. Krojaška ulica 5-1.

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

Samostojno kuharico

ki bi opravljala tudi ostala gospodinjstva dela, sprejemam takoj. Plača in hrana dobra. — Oglasiti se je v trgovini M. HLADE, Ljubljana, Stari trg šte. 2

Danes premiera sovjetskega filma »LENIN 1918. leta«

Predprodaja vstopnic v Kinu »Union« od pol 11. do 12. ure.

GROBOVI

Po dolgi trpljenja polni bolzni je na dan 2. avgusta preminul naš nepozabljeni oče, gospod JOSIP RAVNIKAR posestnik in trgovec

Za zadnji poti ga bomo spremlili 4. avgusta iz hiše žalosti na Njivicah, na farmo pokopališče v Rataeh. Priporočamo ga v molitev.

Rateče pri Zidanem mostu, 3. avgusta 1945. Žalujoča rodbina Ravnikar in ostalo sorodstvo.

Vsem sorodnikom in znancem javljamo žalostno vest, da nas je v starosti 75 let zapustila naša dobra mama, stara mama MARIJA KRAJČ ROJ. ŠKRINJAR

Podlega je težki operaciji v spl. bolnišnici. Pogreb drage pokojnice bo danes ob pol 5 z 2al, iz kapole sv. Marije k Sv. Križu.

Ljubljana, Takovlje, št. luej pod Kumom, dne 3. avgusta 1945.

Žalujoči: Ivan, sin, z ženo Marijo, v imenu otrok in ostalega sorodstva.

PADLI ZA DOMOVINO

Po trimesečnem poizvedovanju smo doznali britko resnico, da je bila 5. maja t. l. na potu domov v gozdu pri Turjaku ubita naša dobra KORČE ZOFIJA

Ostanke njenega izmučenega trupla smo pripeljali v Ljubljano na Zale, od koder bo pogreb v soboto, dne 4. avgusta 1945 iz kapelice sv. Frančiška na pokopališču k Sv. Križu. Žalnoča in globoto srca Barbara, mati; Nežka Rohl, sestra; Ludovik, Danilo, brata; Analijsa, Milena, svačinji, nečakinje in ostalo sorodstvo.

Za svobodo domovine je žrtvoval svoje življenje l. 1945 v valovih deročih Save v borbi z okupatorjem, sin, oče STANKO BUJAN intendant

Rojen 6. novembra 1912 »Svivač sladko v svobodni zemlji« Smarca, Kamnik, 4. avgusta 1945. Žalujoči: Pepca, žena; Olga, hči ter ostalo sorodstvo.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Velikostni sovjetski film »Lenin 1918. leta«. — Predstave ob 16., 18.30 in 21. uri.

KINO MATICA: Ameriški film »Ob zori, do. dalek dokumentarni film. Predstave ob 19. in 21. uri.

KINO SLOGA: Ameriški film »Otroci 10. ulice in dodatek dokumentarni film. — Predstave ob 19. in 21. uri.

RADIO VOBODNA LJUBLJANA

Dnevni spored za soboto, 4. avgusta

6-6.30 Pester jutranji glasbeni spored — 6.30-6.45 Napoved časa in izvešček iz poročil dne 3. 8. — 6.45-7.00 Koranico in valčki — 7-7.15 Pregled sporeda in objave — 7.15-7.30 Malo operne in operne glasbe — 7.30-7.45 Napoved časa in poročila — 7.45-8.00 Koncert godalnega kvarteta s strani italijanski mojstri (Cherubini, Tartini, Sammartini) — 12-12.15 Poljske narodne pesmi in narodni ples — 12.15-12.30 Pregled tiska — 12.30-13.00 Koncert malega orkestra na ploščah — 13-13.20 Napoved časa, poročila in objave — 13.20-14.00 Koncert orkestra Ljubljane polj vodstvom dirigenta Antona Volfata — 15-18.30 Izbor iz glasovne orkestralne literature — 18.30-19.15 Literarna ura — 19.15-19.30 Narodne pesmi za zbor in solo s harmoniko (Miha Meh in Božo Groselj) — 19.30-19.40 Pogovori s poslušalci — 19.40-20.00 Koncert za violino in klavir — 20-20.30 Tedenski politični pregled — 20.30-21.00 Beethoven: Klavirski koncert v E-duru — 21-21.30 Napoved časa, poročila in objave — 21.30-21.50 Veseli napovi — 21.30-22.00 Pol ure s Jaskom — 22-22.15 Oddaja za tovariše v taboriških pod Nemčiji — 22.15-22.30 Dnevnik Radia Ljubljane — 22.30-23.00 Koncert saksofonista Srečka Dražiča, pri klavirju Bojan Adamič.